

„Itt kihálófélben vannak a gyülekezetek. Csupa idős embert látni» – kezdte. »Nálunk, Kenyában a templomok fiatalokkal vannak tele.»
► „Nálatok a templomok hidegek” – 4. oldal

„Mindig a gyakorlati teológia iránt éreztem elkötelezettséget: az igehirdetés, a lelkipozítás áll legközelebb hozzám, és ez püspöki szolgálatom során is prioritásként volt jelen.”
► Interjú D. Szék Imre püspökkel – 7. oldal

„Azt hiszem, önmagában jó, hogy elfoglaltanul, több tudomány nézőpontjából, magas intellektuális szinten igyekszünk foglalkozni az elmúlás problematikájával. Böjtben különösen időszerű ez.”
► Életről, halálról... – 8. oldal

Három püspök, három téma ► 4. oldal
Egy '48-as evangélikus honvédtiszt hagyatéka ► 5. oldal
Kassák Lajos istenkeresése ► 5. oldal
Interjú a békéscsabai és a bonyhádi evangélikus gimnázium igazgatójával ► 6. oldal
Szeretevendégség Szepetneken ► II. oldal

FOTO: BOTTA DÉNES

XV. országos hittanverseny

► Tizennégy évvel ezelőtt indult útjára a Cserháti Péter által megálmodott országos evangélikus hittanverseny. A megmérettetés döntőjére az idén az elmúlt hét végén, március 17–18-án került sor Bonyhádon. A közel háromszáz versenyző és kísérőik a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium rendkívül otthonos kollégiumában kaptak szállást és ellátást; az intézmény falai között zajlott a (hit)építő vetélkedés is.

Nagy utat tettek meg a gyerekek a döntőig – képletesen és szó szerint is. Hiszen akik ide eljutottak, mind győztesei a megyei vagy területi versenyeknek, s nagy utat tettek meg fizikailag is – bizony voltak, akik már péntek reggel útnak indultak, hogy estére Bonyhádon legyenek. A folyamatosan érkező csapatokat lelkes segítők fogadták a bejáratnál; a szobák elfoglalása után ismerkedéssel, az ebéd-

lőben, az alagsorban és a tornateremben játékkal telt az idő vacsoráig.

Az esti áhítat a pár percnyi sétára lévő templomban volt, ahol először Mány Erzsébet gyermekreferens, a verseny főszervezője köszöntötte a résztvevőket, majd Krähling Dániel esperes, bonyhádi lelkész üdvözölt mindenkit az oltárkép rövid bemutatásával. Börönte Márta lelkész a 138. zsoltár 3. verse („Amikor kiáltottam, meghallgattál engem, bátorítottál, lelkembe erőt öntöttél.”) alapján beszélt a gyerekekhez – sikerült is felkeltenie a már kissé fáradt társaság figyelmét, s megmozgatta a templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezetet.

A verseny szombaton 10 órakor kezdődött, addigra befutottak a reggel érkező csapatok is, s mindenki a kategóriájának kijelölt helyszínre igyekezett. Az elmúlt évhez hasonlóan ez alkalommal is külön versenyztek a gyülekezetek által küldött és az iskolákból érkezett négy-négy fős csapatok, de az idén már négy korosztályra bontva: az 1–2., 3–4., 5–6. és 7–8. osztályosok összesen hetvenkét –

ötven gyülekezeti és huszonkét iskolai – csoportja mérte össze tudását.

Az ez évi versenynek a Péter apostollal kapcsolatos történetek szolgáltak alapjául, ebből a témakörből kaptak az első-másodikosok akadályversenyszerű, kicsit játékosabb, a nagyobbak pedig tesztjellegű feladatokat, rejtvényeket. A közel kétórás verseny után még az ebédet kellett igazlomban tölteni, utána került sor a várva várt eredményhirdetésre. Rövidesen a tornaterem dobogóján állhattak a jobbak, és senki nem maradt ajándék nélkül.

S hogy milyen volt a kétnapos verseny hangulata, mit meséltek a gyerekek? Egy elsős érdeklődött, hogy a következő héten is mennek-e Bonyhádra, egy jövőre már iskolás kistestvér pedig csak annyit kérdezett: „Anyu, jövőre én is mehetek?”

■ DARVAS ANIKÓ

A hittanverseny helyezetteinek névsora a 10. oldalon olvasható. Lapunk következő gyermekmelléklete teljes egészében a jubileumi hittanversennyel foglalkozik.

Miskolc felkészült a püspökiktatásra

► „Nagy megtiszteltetés a gyülekezetnek, hogy Miskolcon iktatják be szolgálatába dr. Fabiny Tamást, az Északi Egyházterület új püspökét” – hangsúlyozta Sándor Frigyes helyi lelkész. A borsod-hevesi esperesnek és segítőinek, illetve Hafenschner Károlynak, az Országos Egyházi Iroda igazgatójának (az esemény fő koordinátorának) mintegy három hónapjuk volt az ünnepi alkalom előkészítésére. Egy héttel az ünnepi istentisztelet előtt annak próbáltunk utánajárni, hogy milyen feladatokkal kell (még) megbirkóznunk ahhoz, hogy március 25-ére minden a helyére kerüljön.

Az ünnepi liturgia kidolgozása, a fogadásnak és a vendégek elszállásolásának az előkészítése – csak néhány a megannyi feladat közül. Az utolsó hétre valójában már csak a „forgatókönyv” ap-

rób elemeinek összehangolása, illetve a televíziós közvetítés technikai feltételeinek megteremtése maradt. (A hatvanfős stáb péntek délután érkezik Miskolcra, és tart kamerapróbát a templomban. Ezt megelőzően a szervezők kedden még egyszer bejárták a helyszíneket.)

Miért Miskolc?

Az egyházkerület régi és új püspöke egyaránt kötődik Miskolcra. D. Szék Imre közel húsz évig szolgált a borsodi megyeszékhelyen, dr. Fabiny Tamás pedig

gyermekévei egy részét töltötte a városban. Az egyházkerület földrajzi középpontjában ezért is övezi megkülönböztetett figyelem a püspökiktatást.

Hafenschner Károly hatalmas lelkesedést és tenni vágyást tapasztalt a miskolci gyülekezet tagjai körében, de a város vezetői és intézményei – így többek között az iskolák, illetve a rendőrség – is nagy nyitottságról és segítőkészségről tettek tanúbizonyságot az előkészületek során.

► Folytatás a 3. oldalon

A püspökiktatás szervezői mintegy kétezer vendégre számítanak – az istentisztelet rendjét tartalmazó füzetből is ennyit nyomtatnak. A miskolci templom nem egészen ezer férőhelyes, a szomszédos evangélikus gimnáziumban azonban további 700-800 embert tudnak leülletetni.

A templom helyeit – az alkalom zavartalanul érdekében, illetve a Magyar Televízió élő közvetítése miatt – 10.45-ig lehet elfoglalni. (A helyfoglalás érkezési sorrendben történik!)

A szervezők előre is kéri mindazok megértését és türelmét, akik nem férnek majd be a templomba. Ők a gimnázium tantermeiben, illetve az udvaron képernyők segítségével követhetik nyomon az MTV adását.

Megrendült emlékezésből lesz boldog ünneplés

Mint minden esztendőben, előbb-utóbb az idén is elhagy bennünket a mogorva, ködös, havas, jeges tél, és lassan bontogatni kezdi rügyeit a természet, hogy feláradjon a téli halálalomból, és új életre ébredve színpompával hirdesse a teremtett világ szépségét.

Ám nemcsak a természet téli álomhála és az abból való látványos feltámadás, felébredés foglalkoztat bennünket, hanem hitünk szent titka is, amikor idén is megemlékezünk a szent történetről, az életünket mentő eseményről, hogy Krisztus Urunk vállalta érettünk, helyettünk és miattunk a megváltó halált, a golgotai keresztet. És idén is előbb emlékezünk, azután – talán szívvel és lélekkel – ünnepeünk.

Megrendült emlékezésből lesz boldog ünneplés!

Esztendőről esztendőre közhírré tesszük minden lehetséges módon, lapunkban és szöszékekről egyaránt, hogy a nagypénteki kereszt és a harmadnap diadal a lehető leghamarabban tartozik össze! Szétválaszthatatlanul!

Első a megrendült emlékezés!

Az egész böjti időszak alatt arra készülünk minden esztendőben, hogy méltóképpen emlékezhessünk meg az Úr Jézus Krisztus drámai vállalkozásáról: „Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljon, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.” (Mk 10,45)

A keresztény tisztességhez hozzátartozik a méltó emlékezés. Emlékezés a látszólagos örömnépre is: mert Jézus Jeruzsálembe való bevonulása látszólag diadalmas (Mt 21). Meglehetősen nagy tömeg köszönti hódolattal, szinte mértéktelen ujjongással, frissen tördelt pálmákkal, földre terített felsőruháival a híressé vált Mestert, a gyógyítót, a csodatevőt, a váratlanul kenyéradót. Mindenki ujjong, csak Jézus néma; szótlánul, halálra kész lélekkel ül a békésen baktató csacsin, mert eljött az ő órája, és látja a senki által sem látható keresztet.

És megemlékezünk ilyenkor a nagycsütörtök esti történetéről is, amikor kezébe vette a kenyeret, kijelentve róla megtörése után: „Ez az én testem, amely tiérettetek adatik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, majd vette a poharat, és ezt mondta: „E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki.” (Lk 22,19,20)

A szentség megalapítása után tanítványai énekelve mentek a híres kertbe, ő pedig akkor is némán ment velük, és megkezdje a megváltás drámai küzdelmét.

Este van, késő, vacsora után a tanítványok békésen alszanak a kertben, Jézus pedig rettentően győtrődik, „és verejtéke olyan volt, mint a földre hulló nagy vércseppek” (Lk 22,44). Még vergődő lélekkel kéri az Atyát, ha lehetséges, müljék el az ítélet pohara, de aláztos lélekkel hozzáteszi: „... mindazonáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied.” (Lk 22,42)

Emlékezetben követhetjük az elfogadás történetét is: át kell élnie az áruló Júdás mocskos csókját, és azután jönnek a bántó szavak, a pofon, a korbács, a köpés, a dölyfös, de zavarodott Pilátus, a

pojáca Heródes... Végül Barabbás szabadul, és az Atya fia indul a keresztre. Emlékezhetünk a töviskoronára, a szögek, a fájdalomra, és elhangzik hét ige a keresztfán. Majd csend lesz, némaság, halál. De megindul a föld. Megremegnek a létezés eresztékei. Szétesne minden, ha nem tartaná össze kegyelmesen a kaotikussá váló létet az újjáteremtés csodája és érthetetlen titka.

Emlékezzünk megrendült lélekkel, hogy miért, hogyan, kik miatt halt meg az Úr Jézus! Énekeljük megindult lélekkel, hogy a „keresztfához megyek”, s benne ezt is: „Isten ama Báránya / Hogy jut a keresztfára? / Mért foly alá szent vére? / Érttem tette ezt Jézusom, / Fájó szívvel hiszem, tudom, / Lelkem örök üdvére.” (EÉ 208,2)

A megrendült emlékezés az egyik lelki alapfeltétele annak, hogy az a csoda is eljusson szívünkig, hogy Jézus feltámadt.

Nehezen indult a feltámadás hírének terjesztése, mert a tanítványokat is meglepte ez a fordulat, mely tényleg váratlan volt számukra is. Hiszen azt még csak megértették, hogy a Názáreti a tanítása, gondolkodása, szavai miatt nemkívánatos személyé vált az akkori államhatárolm képviselői számára, és ha nagy fájdalommal is, de képesek voltak felfogni a szörnyű történetet s azt, hogy mindennek vége.

De egyszer csak ott áll előttük Jézus! Alig hisznek – sőt nemegyszer nem is hisznek – a szemüknek. Anyyira nem volt a gondolatvilágukban Jézus feltámadása, hogy ezzel az értelmüket meghaladó ténnyel egy jó ideig nem tudtak mit kezdeni. Tényleg itt van előttük? Tényleg Jézus az? Asszonyok jönnek az üres sír hírével s azzal is, hogy látták a Feltámadottat, „de ők (az okos férfiak) üres fecsegésnek tartották ezt a beszédet, és nem hitték neki” (Lk 24,11). Ám lassan átjárja hitetlenkedő tanítványai halálfelelemtől megfagyott szívét a boldog öröm: Jézus él, és még a hitetlen Tamás száján is kiszalad egy rövid, de mélységében páratlan hitvallás: „Én Uram, és én Istenem!” (Jn 20,28)

Amilyen drámai erővel és hirtelen szakad rájuk a kereszt iszonyú valósága, olyan lassan tisztul a bánattól, gyásztól megvakult lelkük, olyan lassan tisztul a halálfelelemtől elvakított lelki szemük, és csak lassan kezdik felismerni, hogy Jézus tényleg él!

A Feltámadott egyszer meglepte a tanítványok asztaltársaságát. Köszönt nekik, ők pedig félelmükben azt hitték, hogy kísértetet látnak. Hát persze, hiszen az ajtó zárva volt. S Jézus mégis így szól: „Békesség nektek!” „Miért rémültek meg, és miért támad kétség a szívetekben?” – hangzik a kérdése. A tanítványok pedig „még mindig nem mertek hinni örömlükben!” (Lk 24,36,38,41)

Mi pedig – 2006-ban is – ünnepeünk! Merjünk hinni! A halál feletti győzelmet ünnepejük! Merjünk hinni! Ünnepejük Krisztusnak a halálunk felett aratott győzelmét, boldogan ünnepejük! Merjünk hinni!

■ RIBÁR JÁNOS

É L Ő V Í Z

Hogyan kezdjük a napot?

Egy-egy napunk sorsa jórészt attól függ, hogy miként kezdjük. Ha reggel valami kellemetlenség ér bennünket, az el tudja rontani az egész napot. Énekeskönyvünk 96. éneke – „Mennynek, földnek teremője...” – megtanít arra, miként kell nekivágnunk egy új napnak, hogy az valóban áldott legyen a számunkra.

Mindenekelőtt Isten dicsőítésével kell kezdeni a napot. Ez a nagy titok. Hálát kell adnunk Istennek, ahogyan énekünk 2. verse is mondja: „Hogy békével nyughattam, / Mára felvirradhattam.”

Amíg az ember fiatal és egészséges, addig természetesnek veszi, hogy jól alszik. Nincs gond, amely felzaklatja, nincs fájdalom, betegség, amely kínozza. Idősebb korban azonban jelentkeznek a bajok, és sokszor még éjjel is gyötörnek. Ilyenkor tanuljuk meg: nem természetes, hogy békében nyughatunk. Szüleink, nagyszüleink gyakran mesélik, milyen hálások voltak háború idején, ha egy-egy éjszaka légiriadó nélkül, nyugodtan telt el.

Hálát kell adni a nyugodt éjszakáért. És mivel ezt magunktól nem akarjuk megtenni, figyelmeztet rá reggeli énekünk. *Miért hálátlan az ember? Miért veszi természetesnek az életében mindazt, ami jó? Mert szívösen elfelejti, hogy hányszor fordult el Istentől, hányszor utasította el vezetését, és hányszor választotta inkább a maga útját. Ezért naponta indokolt a 3. vers kérése: „Múljk az éj sötétjével / Bűneimnek homálya, / És szívemet szent fényével / Lelked derítse, áldja; / Jézusomnak sebében / Legyen én reménységem!”*

Ezután a szép reggeli ének után veszik fel a kérdést: *hogyan tovább?* Kezdődik a nap! Reggeli, gyerekek indítása az iskolába, a közlekedés idegterpő megpróbáltatásai... A munkahelyen egy kellemetlen telefon, egy kolléga, aki valamely mulasztásért engem hibáztat, váratlan megbízások, amelyek áthúzzák a terveimet... És így tovább.

Igen. Napközben győzni kell. Legyőzni a világot – és főleg magamat. Rossz kedvet, félelmet, türelmetlenséget... Le kell győzni a fáradtságot, a reménytelenség kísértését és azt a téves gondolatot, hogy sehonnan se várhatok segítséget.

Mert a segítség készen van. Amikor reggel hálaadással kezdtem a napot, amikor dicsőítettem megtartó szeretetért, akkor Isten felkínálta vezetését, őrzését az egész napomra. Sokan megtapasztalták és sokan elmondták már, hogy milyen csodálatos erőforrás Jézus ígérete: *„Ne aggodalmaskodjatok...”* „...mert jól tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt kérnétek tőle.” (Mt 6,25,8; Károli fordítás)

■ GÁNC S ALADÁR

SEMPER REFORMANDA

„Ha tehát nyom a terhed, és érzed gyengeségedet, járulj oda szaporán, és fogadd el a felüdtést, vigasztalást és erősítést. Mert ha addig akarsz várni, amíg mindentől megszabadulsz, úgy, hogy tisztán és méltón járulsz a szentséghez, akkor örökké távol kell maradnod.”

► Luther Márton: Nagy káté (Pröble Károly fordítása)

BŐJT NEGYEDIK VASÁRNAPJA (LAETARE) – Gal 4,21–31

Meddőségben áldás

A VASÁRNAP IGÉJE

hogyan meghatározóvá legyen a társadalom mindennapi életében.

Ahogy Pál apostol életében a Krisztussal való találkozás nyomán végben változás gyülekezeteket, hitüket gyakorló keresztény közösségeket hívott létre, ahogyan Luther „toronyszobalélménye” a kor egyetemes egyháza által elhomályosított, deformált istenkeresésből tiszta és jézusi tanításra lelt reformációt indított el, úgy győzhet ma is a lélek szerint való. Sára lélek szerint kapott ígéretet. Test szerint meddősége miatt megbélyegzett asszony volt; remény nélkül, tehetetlenül, a kor társadalmának súlyos megítélésétől szenvedett. De Istennek erre az asszonyra volt szüksége. Ezt az asszonyt választotta, hogy az Ábrahámnak tett ígéret teljesüljön.

Ahogy Ábrahám hitének gyümölcse Izsák lehetett, úgy lehetünk mi is az ígéret gyermekei. Isten megígérte Fiát, s elküldte őt. Szeretettel. Eszembe jut az az ébredési ének, amelynek első sorai így hangoznak: „Most nem sietek, most

nem rohanok, most nem tervezek, most nem akarok / Most nem teszek semmit sem, csak engedem, hogy szeressen az Isten.” Ábrahám és Izsák sem tett mást. Csak engedték, hogy szeresse őket az Isten. Istennek nem esik nehezére olyat ígérni, olyat tenni, ami a lényéből fakad.

Mindenki azt tudja adni, ami benne van, ami a személyét meghatározza. Isten a szeretet. Ő ezt tudja adni. Nemcsak Sárának és Ábrahámnak, hanem mindenkinek. Szeretetének egyik megjelenési formája az ígéret. Mindent ígér, ami a Bibliában az örök élet említésekor nyilvánítottatásként szerepel. Megígéri a bűnösök, gőgösök, istentelenek, pogányok elítélését, létük mennyországon kívüli folytatását. Megígéri a bűnösök megbüntetését, a világ fiainak végső magukra maradását.

De ígéretet tesz arra is, hogy mindenki, aki Isten közelében éli életét, Isten országának gyermeke. Megígéri, hogy a meddő élet vele együtt életes élet lehet. Megígéri, hogyha vele együtt meghalunk a bűnnek, vele együtt élni is fogunk. Megígéri, hogy aki Jézust vallja Urának, és ezáltal élete megváltozik, annak örök élete lesz, és színről színre látja majd az Atyát. Pál apostol tollával üzeni és ígéri, hogy akiben Isten Lelke van, azok tudnak majd igazán szeretni.

Akit ő formál, akit ő megajándékoz, abban lakozik a szeretet.

Isten megígéri, hogy ha őt magát nem egy mese, nem egy régi, poros történet főszereplőjének tekintjük, és nem csupán teológiai igazságnak, hanem élet, zsigeri valóság a számunkra, akkor örökösök és országának polgárai leszünk. Ennek előszobája lehet minden hely és minden helyzet, ahol Isten van közöttünk, bennünk. Megígéri, hogy benne szabadok lehetünk. Erre a szabadságra születünk, ebben a reménységben lehetünk jelen a teremtett világban – otthon.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Imádkozzunk! Mindenütt jelen lévő, mindenható Istenünk! Igédben most is felkínálsz az életet, amelynek koronáját az örökkévalóságban ajándékozod nekünk. De addig is velünk vagy, bennünk vagy. Addig is érezhetjük szeretetedet, melyből a mi szeretetünk is fakadhat. Jobbá, boldogabbá, élhetőbbé teszed a világot azzal, hogy ígéreted szerint közöttünk vagy az úrvacsorában éppúgy, mint akkor, amikor imádkozunk, amikor szeretjük egymást, amikor életünk értelmét országod építésében találjuk meg. Tedd áldottá ittlétedet, és szentelj meg bennünket jelenléteddél, hogy meddő életünkben is áldás fakadjon. Szeress bennünket! Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Úr Jézus Krisztus! Te a kereszt útján is örömmel töltötted be Atyád akaratát. Add, hogy neki tetsző dolgokért könyörögjünk!

[Lektor:] Könyörögünk egyházként és az egész kereszténységért. Tanúidat ruházd fel erőddel mindenütt a világon, hogy a kereszt evangéliuma minden népet megörvendessen, és az üdvösség örökösévé tegyen! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörögünk gyülekezetünkért. Növelj közöttünk az egységet! Add, hogy a lelki ajándékok különbözősége se vetelkedést, se viszálykodást ne okozzon! Taníts egymást szeretetben hordozni! Add, hogy a téged keresők valódi lelki otthont találjanak közösségben! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörögünk betegeinkért és orvosaikért, ápolóikért, illetve a szenvedőkért aggódó hozzátartozókért.

Szentleked tegye teljessé szívünkben a bizonyosságot, hogy a téged szeretőknek minden javukra válik! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkés:] Mennyei Atyánk! Légy velünk életünk minden napján, végső órákon pedig segíts mennyei országba az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké.

[Gyülekezet:] Ámen.

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 10.

Krisztus-dicséret

► A Liturgikus könyvben található két régi-új áhítatforma közül a múlt héten Luther könyörgése (a litánia) került elénk. Most, böjt 4. vasárnapi számunkban a Krisztus-dicséretet mutatjuk be. Laetare vasárnapja van, azaz a böjt lila-komor bűnbánati idején felcsendül az istentiszteletet meghatározó kezdőszóltár keretverse: *Örvendj, Jeruzsálem! Amikor Pál apostol az örömről beszélt, mindig az Úrban való örömet emlegeti: örüljétek az Úrban. A Krisztus-dicséret ezt az örömet alapozza meg, hogy felszínes mondókák helyett mély bibliai igazságokat kimondó imádságunk és lelki gyakorlatunk lehessen egyéni elcsendesedésünkben éppen úgy, mint a közösségi áhítatok alkalmával.*

A kereszténységre a kezdetektől jellemző az a kegyességi forma, amelyben megismétli, felidéz, újra emlékeztetbe vési az üdvösség történetének eseményeit. Ezzel is hangsúlyozza azt, hogy Isten mentő szeretete, az üdvösség ajándéka, a Krisztus-esemény jelenvaló, a ma embere számára elérhető, megragadható, *elsajátítható*. A commemoratio – a közös visszaemlékezés – az Ószövetségben és az Újszövetségben (árnyalataiban eltérő, de) lényeges szerepet játszik. Mindig a jelenben gyümölcsozik, és a jövőt építi.

Ezt az apostoli prédikációkból is ismert eseményfelidézést folytatta a korai kereszténység a liturgiában, illetve használja mind a mai napig az ünnepi istentiszteleteken és a paraliturgikus alkalmakon egyaránt. Az áhítatrendek ez

utóbbihoz tartoztak. Ezek elsődlegesen nem liturgikus alkalmak voltak, hanem előbb-utóbb rögzülő formájú közös imádságok.

A Liturgikus könyvben található Krisztus-dicséret régi gyakorlatra vezethető vissza, de itt olvasható formája egy német evangélikus testvéri – sajátosan lutheránus felszerzetesi – közösség, a Michaelsbruderschaft (Mihály-testvérek) liturgikus gyakorlatában alakult ki.

A Krisztus-dicséret kezdőéneke mindenképpen Jézus-ének. Ilyet bőven kínál énekeskönyvünk. Az agendaszervezők mégis az egyik „alapkörül” ajánlják: „Jézus, boldogságom...” (ÉÉ 357, 1.4) Ezt követően elmondhatjuk az *Apostoli hitvallást*, amely nem egyszerűen egy vallomás. Ezekkel a drága mondatokkal beletagozódunk a kétezres éves kereszténység

nagy családjába, amely akkor is Istent dicséri, amikor hitéről vall. A Szentháromság Isten dicséretének legrészletesebb szakasza pedig a második hitágazat: hiszek Jézus Krisztusban. Ezek a mondatok – érdemes sokszor félmondatonként megállva végiggondolni őket – summázzák Urunk életét, megváltói munkáját.

A hitvallást követő kilenc szakasz mindegyike ugyanúgy kezdődik, és ugyanazzal a formulával zárul. Az első mondat a legősibb liturgiamondatok egyike, az evangéliumok által Jézusra alkalmazott ószövetségi mondat: „Áldott, aki jön az Úr nevében...” Ezt egészíti ki az első keresztények óta folyamatosan hangzó, Krisztus kettős természetéről szóló bizonyosságtétel, hogy tudniillik ő valóságos Isten és valóságos ember egyszerre. Istenségét a mennyei Atyához kapcsolódó Fiúsága jelenti, emberségét pedig az, hogy Mária fia („...született Szűz Máriától...”). Az egyes részek tehát így indulnak: „Áldott, aki jön az Úr nevében: Jézus Krisztus, Isten és Mária fia, aki...” És ez után az „aki” után következnek a Krisztus életének eseményeire utaló mondatok.

Példaként hadd álljon itt néhány: aki értünk emberré lett az idők teljességében; aki megmosta a tanítványok lábait; aki megmutatta magát a kenyér megtö-

LITURGIKUS SAROK

résében; aki az élet könyvébe írja nevünket; aki Szentlelkével vezeti egyházát; akinek feltámadását angyalok hirdették; akiben reménykednek a hívők életükben és halálukban (ez csupán a bibliai utalások együttese). Az öt-öt evangéliumi mondat után mindig a *Gloria Patri* (Dicsőség az Atyának és a Fiúnak...) csendül fel.

A Miatyánk elmondása után pedig énekeskönyvünk 360. énekét ajánlják a szerkesztők: „Jézus, édes emlékezet, / Te adsz szívünknek örömet.” Ezt követi a nap imádsága (kollekta), amely háromféle lehet attól függően, hogy a nap mely szakában mondjuk az imádságot. A Krisztus-dicséret áldással és záróénekekkel fejeződik be.

A liturgia próbája a használat. Olvasuk, imádkozunk – minél gyakrabban. Sokunknak áldás fakadt már belőle. Ha a böjt valóban az elcsendesedés, a bűnbánat, a lelki salaktalanítás ideje, akkor itt a jó lehetőség. Éljenk vele.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

MAGYARORSZÁGI
EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

Technikai szám: 0035
www.evangelikus.hu

Miskolc felkészült a püspökiktatásra

◀ Folytatás az 1. oldalról

Fellegvári Zoltán igazgató arról tájékoztatta, hogy a miskolci Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola diákjai a vendégek eligazításában, a parkolók őrzésében és a fogadás lebonyolításában segítik majd. (Az iktatásra érkezők szombaton ingyen használhatják az erre kijelölt parkolóhelyeket, amelyeket 11 óráig a városi rendőrkapitányság munkatársai felügyelnek, 11 óra után pedig – tanári felügyelet mellett – a diákok vigyáznak. A parkolóba érkezők egy Luther-rózsás „parkolójegyet” kapnak, ez igazolja, hogy a püspökiktatáson vesznek részt, illetve ezzel lehet ingyenesen igénybe venni a parkolókat.) Mivel a gimnáziumnak csak egy kisebb tornaterme van, az istentiszteletet követő fogadás a templomtól mintegy hétszáz-nyolcszáz méterre lévő Her-

mann Ottó Gimnázium sportcsarnokában (Tizeshonvéd u. 21.) lesz.

Az ünnepi istentisztelet

Maga a püspökiktatás a mindenkori elnök-püspöknek a feladata, Fabiny Tamást tehát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke iktatja hivatalába, de a liturgia szolgálatában részt vesz D. Szebik Imre, az Északi Egyházkerület nyugállományba vonult püspöke és Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke is. Mellettük – zsoltárolvasásra – Adorjáni Dezső Zoltán erdélyi püspök és Pátkay Róbert nyugalmazott londoni egyházi vezető áll még az oltárhoz.

A zenei szolgálatot az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének oktatói – dr. Finta Gergely orgonaművész, Csorba István karnagy és

Johann Gyula egyetemi lelkész – irányítják. (Közreműködik az EHE kórusa, tér-, illetve toronyzenéléssel pedig az intézmény központi fúvósegyüttese.)

Az ünnepi istentiszteleten nem lesz úrvacsora. Elsősorban a templom szűk mozgásterét miatt kellett így dönteni. Sándor Frigyes szerint a püspöki döntést az is indokolja, hogy úrvacsora esetén a szertartás nagyon elhúzódna. (Fabiny Tamás egy nappal korábban, péntek délután az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalának a kápolnájában – családjáé és közvetlen munkatársai körében – vesz úrvacsorát.)

Az új püspököt egyébként az egyházkerület hagyományai szerint a budavári templomban is beiktatják parókus lelkésznek. Erre az ünnepi alkalomra április 2-án, vasárnap délelőtt 11 órakor kerül majd sor.

■ VITÁLIS JUDIT

Kistormási (r)omlás

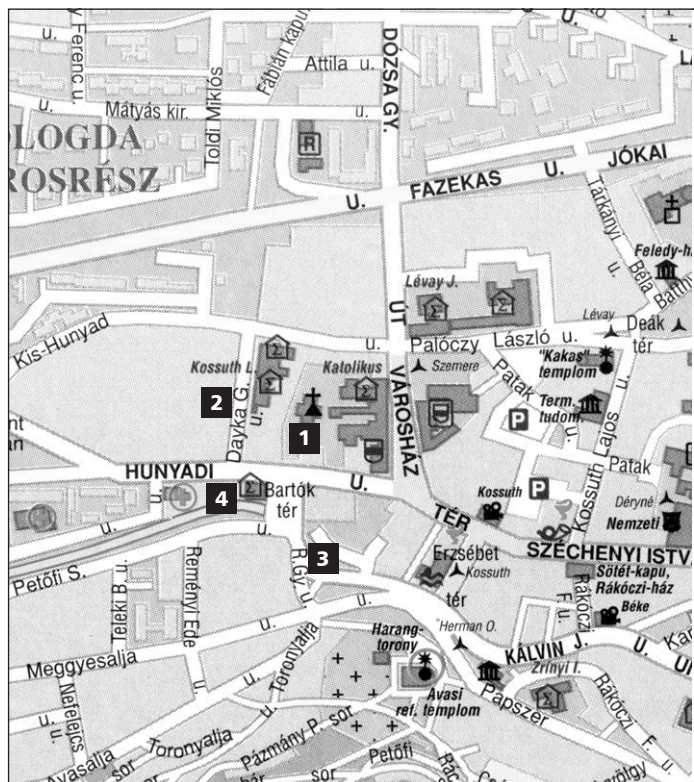
Amint erről a Tv2 Tények című műsora március 15-én tudósított, megsüllyedt a kistormási evangélikus templom tornya, a kis Tolna megyei település egyetlen temploma életveszélyessé vált.

Gáncs Péter püspök és Szemerei Zoltán egyházkerületi felügyelő március 19-én a helyszínen tájékozódott a válságkezelés lehetőségeiről. A folyamatban lévő szakértői vizsgálat nyomán születet csak felelős döntés a műemlék épület megmentésére.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Építési és Műemléki Osztályának vezetője, Mekota Ervin arról tájékoztattott, hogy lapzártánk reggelén konkrét ajánlatot kapott a földfelszín alatti talajrétegek, esetleges üregek feltérképezésére. A cég ezt a mérést egy hazánkban ez idáig még nem használt georadarral végezné, amely közel húszméteres mélységig, három dimenzióban képes megmutatni a talajrétegeket, illetőleg azok szerkezetét.

► EvÉlet-infó

Okkal feltételezhetjük, hogy a március 25-ei püspökiktatáson részt venni szándékozók előfizetői az Evangélikus Életnek; a lapot ők még az esemény előtt – legkésőbb pénteken – kézhez kapják. Számukra így minden bizonnyal hasznosíthatók az alábbi „közlekedési információk” is.

A püspökiktatás helyszínének megközelítése

A Miskolc-Tiszai pályaudvarra érkezőket „Püspökiktatás” felirattal ellátott autóbuszok szállítják a helyszínre. Indulási idejük: 10 óra, illetve 10 óra 10 perc. A buszok a főbejárat előtt indulnak. A templom az 1-es és 2-es villamossal is megközelíthető: a Tiszai pályaudvartól az ötödik, Városház elnevezésű megállónál kell leszállni, ahol a vendégeket Luther-rózsás kintűzött viselő diákok segítik.

Az ünnepi alkalmat követő fogadásra a vendégeket szintén a „Püspökiktatás” felirattal ellátott autóbuszok szállítják. A vonattal hazautazókat a fogadás helyszínéről az autóbuszok a 16.40-kor Nyíregyháza felé induló gyorsvonathoz és a Budapest felé 17.05-kor induló intercityhez viszik ki.

A személygépkocsival vagy autóbusszal érkezőket a mellékelt térkép segíti az eligazodásban. A több mint kétszáz gépkocsit befogadó, őrzött, ingyenes parkoló a Kis Hunyad, a Dayka Gábor és a Hunyadi utcában található. A templomudvarba gépkocsival behajtani nem lehet!

- 1 A templom
- 2 Lelkesi parkoló
- 3 Személygépkocsi-parkoló
- 4 Buszparkoló

Zsinatra hangoló

A zsinat a 15. ülészakán elfogadta a 2005. évi törvénykönyvet, amely azóta az Evangélikus Közlöny különszámaként meg is jelent. A jelenleg folyó általános tisztújítás már e törvények szerint zajlik.

A zsinat plenáris ülése a 2006. évben először április 1-jén ül össze. Ennek az egynapos ülészakának a témái között

minden bizonnyal a nyugdíjtörvény előzetes vitája tarthat számot a legnagyobb érdeklődésre. A zsinat arról fog tárgyalni, hogy a nyugdíjrendszert az egyházon belül működtessük-e, vagy csatlakozunk-e az állami nyugdíjbiztosítókhoz.

További témák az ülészak napirendjéről: a 2006-ban megválasztandó zsinat

ügyrendje; az elvált lelkészekről szóló beadvány tárgyalása; a magasabb egyházkerületi szintek felügyelőiről szóló, a korhatárral kapcsolatban felvetődött kérdések.

Az ülészakáról az Evangélikus Élet április 9-i számában számolunk be.

■ MUNTAG ANDRÁS zsinati gazda

Böjti csend és közéleti felelősség

ÉGTÁJOLÓ

A címben szereplő szavak, tudom, csak gondolataimban kapcsolódnak össze, szerves, tartalmi kapcsolatot keresni közöttük nincs értelme. Az egyidejűség miatt kerültek mégis egymás mellé. Mert ezekben a böjti hetekben lett hangsúlyossá bennem az első, egyházi és társadalmi közéletünk sajátos párhuzamos feladatai és jelenségei miatt pedig a másik. Remélem, nem lesz hiábavaló, ha megosztom gondolataimat olvasóinkkal.

Pár nappal ezelőtt tévés szakemberekkel a hangfelvételek „sűrítésének” fortélyairól beszélgettünk. Arról az eljárásról, amellyel a modern digitális technikával rögzített beszédet „szünetmentesíteni” lehet, vagyis szünetedén kivághatók a felvételtől a szavak közti

szünetek, az előadónak vagy felolvasónak a hosszabb-rövidebb hallgatásai. Mivel ezek az értelmező csendek könnyebben érthetővé teszik a beszédet, a technikai beavatkozás gyakran az érthetőség kárára van, mert a kimetszett csendek nélkül egybefolyóvá, folyamatos duruzsolássá válhat a jól formált élő előadás is.

A beszélgetés közben egészen váratlanul egy negyven évvel ezelőtti olvasmányélmény villant eszembe. A híres német író, Heinrich Böll egyik novellája volt ez, amely teológiai hallgató koromban – nem túlzás – szinte letaglózó hatással volt rám. Az írás főszereplője egy rádiótechnikus, akinek meghökkenő szenvedélye van: csendet gyűjt! Így mondja: „Ha vágni kell a szalagot, mert a szereplők szünetet tartanak, sóhajtanak, lélegzenek vagy egyszerűen elhallgatnak, nem dobom a szemétkosárba, amit kivágunk, hanem összegyűjtöm... Összeragasztom, és este otthon lejátszom magamnak a szalagot. Nem sok az egész, még csak három percem van, de hát itt ritkán hallgatnak.”

Ránk is, mai korunkra különösen is jellemző diagnózis: itt ritkán hallgatnak! Harsány, fültre káros decibellekkel, lélekre káros indulatokkal teledübörgött éle-

tünkben nekünk is halaszthatatlan szükségünk lenne Murke doktor – így hívják a Böll-novella technikusa – tudományára. Keresnünk kell, s ha másként nem megy, meg kell teremtenünk a nélkülözhetetlen csendet, a Léleknek lelkünk számára nélkülözhetetlen csendjét, mert csak ebben hallhatjuk meg a Mester szavát. Mert már Illés története (1Kir 19,9–15a) óta tudhatjuk, hogy zúgó szélben, viharban és földrengésben, pusztító tűzben nem hallhatja meg az ember az Úr szavát. Ahhoz csend kell, amelyben a halk és szelíd hang is érthetően szól.

Azt mondják, a földi élettől búcsúzó költőóriás, Goethe utolsó szavai ezek voltak: Mehr Licht – több fényt! Mi ne hagyjuk a végére a fontos, élet- és lélekmentő imádságot: belső csendességért, lelki gazdagságért és békeségért könyörgünk. Tedd számunkra áldottá és gazdaggá ezt a böjti időt, Urunk!

Ami a közéleti felelősséget illeti, csak egyetlenegy kérdést szeretnék most szóba hozni. És elsősorban nem is társadalmi közéletünk időszzerű témája, a közéleti választások miatt. Bár ebben az összefüggésben sem lehet eléggé hangsúlyoz-

FOTÓ: MEE-DOKUMENTÁCIÓ

ni, milyen fontos a választásokon való felelős részvétel. Ez – meggyőződésem szerint – olyan morális kötelessége minden választópolgárnak, amely alól semmilyen mondvacsinált indokkal nem lenne szabad kivonunk magunkat.

Az egyházunkban folyó általános tisztújítás folyamata ezen túl is próbára teszi közéleti felelősségünket. Az – a politikai választásoktól függetlenül is – külön kérdés, jó-e, hogy a tisztújítás négylépcsős folyamata az egész évet meghatározza. Hiszen az egyházközösségi s vele párhuzamosan az országosfelügyelőválasztás, az egyházmegegyei, egyházkerületi és országos szinten folyó választási eljárás nemcsak a jelölőbizottságoktól kíván rendkívüli helytállást, de a gyülekezeti közgyűlések alkotó tagjait is igénybe veszik az olykor hosszadalmas, többórás közgyűlések. S tartok tőle, hogy egyre kevesebb lesz majd a lelkesedés, s egyre kisebb a készség, hogy egyháztagjaink aktívan részt vegyenek a döntéshozatalban.

Feltett szándékom, hogy 2007-ben javasolni fogom: gondoljuk át, hogy a két alsó szint (egyházközösség, egyházmegegye) választási ciklusát valamiképp toljuk el a két magasabb (egyházkerület, országos)

egyházkerületi szinthez képest. Bizom benne, hogy kedvező visszhangra, egyetértésre talál majd ez a kezdeményezés. Hogy ez miként lesz megoldható, arra egyházunk következő zsinatának kell megadnia a választ.

De most még itt vagyunk e próbás folyamat elején. Még sokszor szólítanak különféle urnák elé bennünket. Kérem és biztatom minden hittestvéremet: vegyük komolyan feladatainkat, és éljünk jogainkkal! Akkor egyházi és társadalmi közéletünkben szavazatainkkal mi is hozzájárulhatunk ahhoz, hogy az eredmények valóban a demokrácia szabályai szerint, a többség akarata szerint alakuljanak. Ez pedig nem kis lépés a kölcsönös bizalom megteremtéséhez vezető úton.

Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

ProChrist

Kétség és ámulat 2006

március 20-27.

Stúdiókép a televíziós evangélikáció helyszínéről

Változatos programmal ébreszteni-mélyíteni a Krisztusban való személyes hitet: ez a reménye-célja a március 20. óta hazánkban is ezeket vonzó európai ProChrist-evangélikációknak. A műholdas ígéhirdetés-sorozatát a müncheni olimpiai stadionból sugározzák 18.10 és 19.30 között, de közvetítésének időpontját a helyi ProChrist-alkalmakat szervező közösségek vezetői szabadon határozhatják meg. A legtöbb magyarországi helyszínen a jelenlévők előben, egyes adásban követhetik a programot, másutt korábban kezdenek, hogy előprogrammal – imádsággal, énekkel és így tovább – hangolódhassanak rá a résztvevők a televíziós evangélikációra.

Mint azt ma egy hete megírtuk, minden este más-más témát dolgoz fel. Így például: *Menny vagy pokol, újjászületés vagy megsemmisülés? Mi lesz a halál után?* (március 24., péntek); *Ha van valamid, akkor vagy csak valaki! Mit érek én egyáltalán?* (március 25., szombat); *A biztos többé nem biztos? Mi segít a félelem ellen?* (március 26. vasárnap) A március 27-i záróalkalmat a Szeretet, megajándékozott és fontos vagy! üzenet hangzik.

Magyarországon öt budapesti és mintegy félszáz vidéki helyszínen várják az érdeklődőket.

Az esték legfontosabb része a hagyományokhoz híven az ígéhirdetés. Ezt a szolgálatot Ulrich Parzany német evangélikus lelkész végzi.

„Nálatok a templomok hidegek”

Kenyai misszionáriust látott vendégül az Evangélikus Külmisziói Egyesület március 20-án, a kelenföldi esték legutóbbi alkalmán. Njeri Wanaga szeptemberben érkezett hazánkba, hogy az úgynevezett önkéntes missziói program keretében egy teljes esztendő töltsön Magyarországon. Miskolc mellett, Novajdrány református gyülekezetében foglalkozik a gyermekekkel hittanórákon, látogatja a beteg és idős híveket, legfőképpen pedig a falu roma lakosai közt szolgál. Hat hónap alatt remekül megtanulta nyelvünket, s ezért is élheti át örömmel, hogy Isten ebben a számára idegen környezetben használja tudja őt.

Korábban már végzett missziói munkát Anglia fővárosában, Londonban, így némi rálátása van az európai egyházak életére. „Itt kihálóféltben vannak a gyülekezetek. Csupa idős embert látni” – kezdte. „Nálunk, Kenyában a templomok fiatalokkal vannak tele.” Ennek okairól szólóval a legfőbb problémának azt mondta, hogy a gyülekezetek életéből hiányzik a családi légkör. „Nálatok a templomok hidegek” – ezt szó szerint is értette Njeri, de leginkább képletesen. Afrikában a hívő ember életének szerves része, hogy a gyülekezet családjába tartozik. Európában ez csupán vasárnapi „rokonlátogatás”. A rideg, merev légkörben hogyan találhatna otthonra egy fiatal? Njeri Wanaga azért jött Magyarországra, hogy ébredésért imádkozzon, és azon munkálkodjon, hogy megújulhasson a megfáradt európai kereszténység.

■ BPM

Három püspök – három téma

Egyházi vezetők beszélgetésével kezdődtek a keresztény egyetemi napok

▶ **Három püspök, egy jövő címmel** rekasztal-beszélgetés nyitotta meg hétfőn a keresztény egyetemi napokat. A március 20-tól 25-ig tartó rendezvénysorozat programját a Keresztény Ökumenikus Diákegyesület (KÖD) és a keresztény történelmi egyházak egyetemi lelkeszei állították össze. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán lezajlott „nyitány” vendége dr. Veres András római katolikus, dr. Szabó István református, valamint Gáncs Péter evangélikus püspök volt. A diskurzust Síveges Gergő televíziós műsorvezető-szerkesztő vezette.

Érdekes és aktuális kérdésekre keresték a választ a három keresztény felekezet képviselői a csillagászati tavasz kezdetének délutánján. A beszélgetőpartnerek Magyarországról, a kereszténység jövőjéről és az ökumenéről fogalmazták meg gondolataikat.

Első kérdésével a moderátor hazánk „lekiállapota” felől tudakozódott. A püspökök egyetértettek abban, hogy nagy a baj. A probléma gyökerét Veres András az istennélküliségben látta. Gáncs Péter kiemelte: a társadalom hogylétét erőteljesen meghatározza, hogy az embereknek van-e kedvük élni, Szabó István pedig azt hangsúlyozta, hogy a politikai elit olyan törvényeket hoz, amelyekkel csak fokozza a romlást.

A beszélgetés természetesen nem állt meg a diagnózis felállításánál. Mi lehet

a megoldás? Hogyan szólíthatnák meg az egyházak a „világi” többséget? – hangzott a következő kérdés. A katolikus püspök utalt felekezetének Krisztust hirdetniük mindenkinek! feliratú plakátjaira, amelyekkel a misszió szükségességére kívánják felhívni a figyelmet egy olyan világban, ahol lényegében ideológiai és kultúrharc folyik a kereszténység ellen.

„Az egyház ne csak várja, hogy meghallgassák, hanem ő maga is legyen kész arra, hogy másokat is meghallgasson” –

Az utolsó téma az ökumené volt. A mindennapokban a pozitív példát a vegyes házasságok jelentik – hangzott el az első hozzászóló, Szabó István részéről. A „magasabb szintű, hivatalos” ökumenéről ugyanő mindössze csupán ennyit mondott: „A jelenlegi kormányzati politika olyan egységet teremtett, amelyen én is csodálkozom...”

„A keresztény egység már adott, csak fel kell fedeznünk, meg kell élnünk. Az a kérdés – mondotta Gáncs Péter –, hogy tudunk-e tanulni egymástól, tudunk-e

Szabó István, Gáncs Péter, Veres András és a moderátor, Síveges Gergő

hangsúlyozta Gáncs Péter, hozzátéve, hogy a „kisebbségi létben” élő egyház akkor van veszélyben, ha rossz sóvá válva megízletlenül.

A református püspök felszólalásában kitért a médiára is, hangsúlyozva, hogy az egyháznak meg kell tanulnia: az egyház valósága nem keverhető össze a médiában való megjelenés valóságával.

együtt ünnepelni, közösen úrvacsorázni.” „Imádkozni már együtt imádkozunk, és az igazi eredmények így születnek” – tette hozzá Veres András.

A vendégek véleménye szerint az ökumené mai helyzetén – túl a személyes kapcsolatok erősítésén – egy közös bibliafordítás is tovább javíthatna.

■ GAZSU

Világi pályákon, de a hit útján

▶ **Az asszonyok nehezen áldozzák fel a szombat délelőttjüket. Ilyenkor kerül sor a hét végi takarításra, mosásra-főzésre. Az Evangélikus Nők Klubjának kéthavonta megrendezett alkalmaira éppen emiatt inkább azok szoktak eljönni, akik már felszabadultak efféle kötelezettségeik alól: gyermekeik kirepültek, nyugdíjasként hétközben is elvégezhetik a ház körüli teendőiket. A március 18-i délelőttön azonban másként történt. A megszokott létszám duplája, közel hatvan ember gyűlt össze az Üllői úti teremben. Ez alkalommal néhány férfi is eljött. Örömmel áldozták fel a délelőttjüket, és nem csalódtak. A két fiatal előadónak – dr. Szabó Cecília orvosnak és Galli Tamás számítástechnikai mérnöknek – a hitről, hivatásról tett vallomása felüdítette, reménységgel töltötte meg a hallgatóság szívét.**

Igen, reménységgel, hiszen egyházunk jövőjének égető kérdésére kaphattak itt választ a résztvevők: lesznek-e az idők után odaszánt életű fiatalok? Cecília és Tamás meggyőző vallomása minden aggodalmaskodást, kétséget eloszlato.

Hogy fiatal előadók jöttek az alkalomra, azt mutatta az is, hogy bátrabban alkalmazták a modern technikát. Számítógépről vetítettek ki ábrákat, illusztrációként fotókat. Sokakat meglepett, milyen könnyedén bánt Cecília az eszközökkel. Nem csoda, hiszen munkahelyén, a Bethesda kórház intenzív osztályán is gépek veszik körül. „Vigyázni kell, hogy a beteg el ne vesszen a műszerek között” – tett róla említést ő maga is.

Az előadó kifejtette: fontos, hogy egy gyermek teljes lényét gyógyítsuk; ne csak a testét, hanem a lelki sérüléseit is, sőt hatni kell a családi környezetére is – amennyire lehet. Cecília vallomásából egy átgondolt vezetési kórház képe rajzolódott ki a hallgatók előtt.

Imponáló volt az a szerénység, ahogyan az orvos önmagáról csupán mint a gyógyító közösség egy „lényegtelen” tagjáról beszélt. Simon András grafikus képre utalt, amelyet a kórházban is kitétek a

falra. Az ismert gyógyítási történet ábrázolásában csak Jézus és a beteg vonásai látszanak; a barátok, akik megbontották a tetőt, arctalanok. „Csak a beteg gyermek és Jézus a fontos!” – tudatosította a szolgálatról vallott felfogását Cecília.

Bár számtalan személyes emléket idézett fel gyógyulásokról – hiszen a gyermekeknek még nagyobb a gyógyulásra való hajlamuk, a regenerációs képesség-

ük –, mégis az a történet maradt meg leginkább a hallgatóságban, amelyik az ima erejéről szólt. Őt százalék túlélési esélye volt annak a csecsemőnek, akiért aznap hárman kezdtek könyörögni az ügyeleti szobában. Ma hat éves, ép és egészséges. „A hívő orvosnak ez a többlete. Van kihez fordulnia, ha szakmailag, emberileg már minden reménytelen” – összegezte a fiatal doktornő. Amikor pedig a hallgatóság soraiból valaki megkérdezte, hogy miért lett orvos, noha korábban más pályára készült, „csupán” ezt tudta válaszolni: „Belülről úgy éreztem. (...) Vezetjük ezt elhívásnak, talán mondhatnám küldetésnek is.”

Dr. Szabó Cecília

munkát. A szociálisan rászorulókat csak alkalomszerűen karoljuk fel. Másik meglátása, hogy egyházunk eddig még nem kezdett foglalkozni az egyedülálló fiatal felnőttekkel. Azokkal, akiket kissé pejoratív megnevezéssel szingliként szoktak emlegetni. Pedig sokuknál nem önző akarat, nem az önmegvalósítás szándéka áll amögött, hogy nem élnek házasságban. Galli Tamás kiemelte, hogy nincs olyan fórum, ahol sajátos kérdéseikről beszélhetnének.

Galli Tamás

Két fiatal értelmiségi vallott ezen a szombat délelőttön. Presbiterként már most gyülekezetük aktív, szolgáló tagjai a Deák téren, illetve Pesterzsébeten. Nekünk ott, az Üllői úti teremben abból adtak ízelítőt, milyen lehet a jövő egyháza. „Itt az idő, átadhatjuk a stafétabotot” – búcsúzott az ajtónál egy idős asszony. „Jönnek utánunk hívó fiatalok. Sőt, okosak!”

■ B. PINTÉR MÁRTA

Hazakerült egy '48-as evangélikus honvédtiszt hagyatéka

► **Az idei március idusa kivételes eseménnyel gazdagította a magyar kultúrát. A Petőfi Irodalmi Múzeum az 1848–49-es forradalom és szabadságharc nyitánya évfordulójának előestéjén, március 14-én vehette át egy evangélikus honvédtiszt, Kozlay Jenő irathagyatékát a szabadságharcos leszármazottainak jóvoltából.**

Kozlay Jenő naplóját, emlékiratait és leveleit dedunokája, az Amerikai Egyesült Államokban élő Douglas Kozlay és felesége, a dán származású Janet Kozlay ajándékozta a Petőfi Irodalmi Múzeumnak.

A hagyaték átvételének alkalmából rendezett ünnepségen Kedves Gyula, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgató-helyettese ismertette Kozlay Jenő életútját, Kovács Krisztián színművész pedig részleteket olvasott fel a naplóból. Ezt követően E. Csorba Csilla, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója köszönetet mondott az adományozóknak, Koncz Erika, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának helyettes államtitkára pedig Pro Cultura Hungaria emléktáblát nyújtott át számukra.

Kozlay Jenő a családi emlékezet szerint 1825-ben vagy 1826-ban született Jászladányban, evangélikus családban. Gyermekkorát Acsán töltötte. Huszonkét vagy huszonhárom évesen Pesten volt joghallgató. A haza hívó szavára ő is beállt honvédeknek. 1849 januárjában Asbóth Lajos debreceni térparancsnok őrnagy „hadírnoka” lett, majd február 1-jén

Mészáros Lázár, a Honvédelmi Bizottmány tagja hadnagyi rangban a tartalék sereg „segédpénztárnokává” nevezte ki. Részt vett a dicsőséges tavaszi hadjáratban az Asbóth-hadosztály, majd a II. hadtest hadipénztári tisztjeként. Hadtestével együtt június végén Komáromba helyezték. 1849. július 28-án Klapka tábornok számfelletti főhadnaggyá nevezte ki. Szeptember 22-én a 25. honvédszászlóalj élelmező tisztje lett.

Komárom várának legendássá vált hősiességét követően Klapka György a győztesnek kijáró fegyverletételi szerződést kötött 1849 októberében. A fegyverletétel egyik feltételként kapott menlevéllel Kozlay Jenő katonatársaival együtt elhagyta az országot.

1850 februárjában érkezett New Yorkba. Nevét ekkor Eugene Arthur Kozlayra változtatta. Hamarosan New Orleansba utazott, itt megtanult angolul. 1851-ben

tért vissza New Yorkba; 1855-ben megkapta az amerikai állampolgárságot. Később a New York-i vámhivatalnál dolgozott, majd jogászként működött.

A polgárháború idején New Yorkban a 45. önkéntes gyalogezred egyik szervezője volt, 1864-től ezredesként vezette az ezredet. A polgárháború végeztével, 1866-tól ismét a New York-i vámhivatalnál dolgozott, amíg csak 1869-ben politikai okokból el nem bocsátották az állásából. Ezután Brooklyn város önkormányzatánál műszaki rajzolóként, földmérőként, térképkészítőként állt alkalmazásban. New Yorkban és Brooklynban is igen tevékeny volt a helyi politikai életben. 1879-ben elbocsátották Brooklyn önkormányzatából is, ezért 1880 és 1883 között a Coney Island Szállítási Társaságnál, utóbb a Brooklyni Magasvasút Társaságnál dolgozott főmérőként.

1883. április 1-jén halt meg Brooklynban. Az Evergreen temetőben helyezték örök nyugalomra. Emlékművét katonasírként gondozzák, ünnepnapokon kitűzik rá az amerikai zászlót. (Illő volna, ha ilyenkor és a magyar nemzeti ünnepek alkalmából a két nép közös hősnéki sírjára kitűznék a magyar zászlót is.)

A Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratára vezetőjének, Varga Katalinnak a tervei szerint a most kapott érdekes és értékes irategyüttes egy éven belül – forráskiadvány formájában – kötetben is megjelenik. A kiadáshoz a hagyaték jelentőségét szintén méltató Komlós Attila, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke ajánlotta fel a hivatal anyagi segítségét a március 14-i ünnepségen.

■ BERÉNYI ZSUZSANNA ÁGNES

Emléktábla két tanárnő egykori otthona falán

► **Budapesten, a Hegyvidék csöndes kis utcájában március 17-én ritka jelenségre figyelhetek fel a járókelők és a szomszéd házak lakói. A Margareta utca 9. számú ház falán emléktáblát avattak a Deák téri evangélikus leánygimnázium két, sok áldozatot is vállaló tanárnője emlékére, a Nemzeti Kegyeleti Bizottságnak és a Hadtörténeti Múzeumnak, illetve a napjainkban elhunyt Beke Jánosnak, az '56-os Szövetség budapesti titkárának a kezdeményezésére.**

Dr. Zelenka Margit (1899–1978) a magyar és német irodalom tanára, a magyar lélek, gondolkodás jó ismerője volt, de sohasem egyoldalú. A magyar és német irodalmat úgy tanította, úgy vezetett el a klasszikusokhoz, hogy kedvet csináljon tanítványainak az európai szellem értékeinek megismeréséhez.

Kedves tanártársával, Jeszenszky Ilona (1891–1970) magyar-földrajz szakos tanárral megalakította a Szép Magyarországgal Beszélők Egyesületét, a Szembét, mely a maga idejében – a '20-as években – életformáló erőt és figyelmeztetést kívánt nyújtani. Szívósan nevelték tanítványait a szép magyar beszédre és kiejtésre, szókincsük bővítésére – kevésbé kedvező körülmények között, mint ahogy nyelvvelünk ma tehetik. Munkájukat 1938-ban a Magyar Tudományos Akadémia is elismerte.

A tanárnők a Szembe egyik diákköri ülésén elsőként határozták el, hogy a kufsteini vár falán táblát helyeznek el az ott szenvedett magyar hazafiak emlékére. 1937-ben meghatóan szép ünnepség keretében került erre sor – 94 név meg-

örökítésével. Mindez a semmi nehézségtől vissza nem riadó, elveikhez hűséges, a saját iskolájukhoz a nehéz időkben is ragaszkodó tanárnőknak köszönhető.

Olyan pedagógusok, nevelők voltak, akik – saját egyéni tragédiájukat is hordozva – tudták, merték tanítványaikat magyarrá, hittel teli, a jót, a szépet, az igazat kereső, családot szerető emberré nevelni.

A Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium egykori diákjai körében emlékezett Schneider Istvánné, a Szilágyi Erzsébet Gimnázium nyugalmazott igazgatója szép ünnepi beszédében a Margareta utcai ház egykori, szerénységükben, halkszavúságukban is példát mutató lakóira, akiket évtizedekkel korábbi tanítványaik is szívesen felkerestek időnként. Az emlékezés ünnepi hangulatát emelte Takáts Bence egyetemi hallgató kitűnő versmondásával.

Az ünnepségen jelen volt és emlékezett Martosné Sztróky Piroska, a Kufsteini emléktáblánk című album összeállítója. A hivatalos küldöttek, intézmények képviselői és a hajdanvolt, itt-ott már ősz hajú diáklányok elhelyezték virágaikat, majd a Szózat, a Himnusz és a székely himnusz elénekelésével ért véget a régóta időszerű emléktábla-avatás.

■ SCHELKEN PÁLMA

Istenkeresés a magyar irodalomban: Kassák Lajos

„A köfeszület előtt megemletem a kalapotam. – Dicsértessék a te szent neved! – mondtam, s a hideg hajnali levegő megérintette az arcomat. Miért nem vagyunk mi már ilyen szent és tisztá emberek?”

Ha feladvány lenne valamely irodalmi kvízversorban, hogy kinek mely regényében találkozhatunk a fenti kis idézettel, aligha akadna megfejtő. Kassák Lajos Egy ember élete című önéletrajzi regényéből idéztem. Igaz, az idézetnek a regényben előtörténete is van. Egy olyan ember tisztaságvágya fogalmazódik meg benne, aki tízenévesen épp egy piros lámpás házból tart hajnalban hazafelé, mely bűnbánattal. De ezt az előzményt talán jobb, ha a feledés jótékony homálya borítja.

A fiatal Kassák, úgy tűnik, ugyanazon a „Szűk-Könyök utcán” ment hazafelé lehorgasztott fejjel, mint kortársa, az elátkozott költő, Somlyó Zoltán – igaz, hogy az ifjú Kassák „Szűk-Könyök utcája” ekkor még nem Budapest, hanem a szülőváros, Érsekújvár. Épp az ilyen részletek miatt tartják ezt a konfesszió-regényt egyes jeles irodalomtörténészeink az ágostoni konfesszióhagyomány egyik világirodalmi örökösének. Kassák – miként a nagy előd, Ágoston is – kíméletlenül, mazochisztikusan őszint és önfeltáró, saját bűneit és botlásait leplező, nemcsak ebben a regényben, hanem egész írói-költői életművében is.

Miként a bűn és bűnbánat gondolata, úgy a vallási élmény, az Isten utáni égető szomjúság is folyamatosan kimutatható az egész Kassák-életműben. Kassák az aktivista, a szocialista, a proletár költő, a kinek a Munkásmozgalomtörténeti lexikon önálló szócikket szentelt; a magyar irodalom egyik legszabálytalanabb alkotója. Természetesen téves az a szemlélet, amely Kassákat csak a különféle avantgárd irányzatok, izmusok manifestumában keresi és találja meg. Kevesen tudják, hogy Kassák igen jártas volt a 20. századi francia, úgynevezett neokatolikus irodalomban. Olvasta, értette és szerette Mauriac, Bernanos, Péguy, Claudel műveit.

Pilinszky Jánosnak volt Kassákkal egy je-

lentős, feltáró beszélgetése az Új Ember 1962. február 18-i számában. Ebben a riportban Pilinszky és Kassák a modern katolikus irodalomról beszélgetett. A beszélgetésben a hetvenöt esztendőssé Kassák szólal meg, aki ekkor már kiérlelt alkotó, maga mögött tudja ifjúsága összes izmusát, lírája is klasszicizálódik. A diskurzus kulcsmondatát így fogalmazta meg Kassák: „Egy igaz katolikus és egy igaz szocialista író ezer kérdésben találkozhat, míg egy rossz katolikus és egy rossz szocialista író szükségszerűen ellenfelei egymásnak.” Pilinszky szerint ez a kijelentés a beszélgetés leginkább megszívlelendő tanulsága.

Kassák irodalmi munkásságának vallási élményvilágában igen gyakran tűnik fel a gyermekkori vallásosság élményei. 1940. december 24-én Kassák tollából a Magyar Kurírban jelent meg egy kedves kis cikk, A misztérium születése címmel. Ebben az írásban az éjféle mise gyermekkori emléke elevenedik meg páratlan megihittséggel és finom plaszticitással. Jézusról a következőképp vall: „Azért vonzódom hozzá, mert őt sem törte meg az idő, kétezer éve él közöttünk, anélkül hogy alakot változtatott volna. Jézushoz a költők meghittebben szólnak, mint kedvesükhöz.”

Jézus születéséről, a karácsonyról több helyen is írt, a Magyar Hírek 1960. december 15-i számában például Karácsony (Üzenet a világra) címmel. A karácsonyi élmény, a karácsonyhoz kötődő intenzív tisztaságvágy, az újszülött Jézus alakja költészetében is újra és újra felbukkanó motívumok. Ilyen a Karácsony című vers vagy a Karácsonyi meditáció, melyben így fogalmazza meg sajátos, hitetlenül hívó vallomását: „Ó Jézusom ki nem vagy és nem is voltál soha / feléd sodornak a bánat két hullámai.” Ha ezt a verset olvassuk, önkéntelenül is Ady sorai jutnak eszünkbe: „Hiszek hitetlenül Istenben, / Mert hinni akarok, / Mert sohse volt úgy rászorulva / Sem élő, sem halott.” (Hiszek hitetlenül Istenben)

Jézus születése mellett halála, a karácsony mellett a nagypéntek eseménye is

megjelenik a Kassák-életműben. Az Anyám címére levelei között, a 14. levélben akadtam rá az alábbi megrázó valomásra: „Nagypéntek a kereszténység legdrámaibb ünnepe, az istenember halálának órái. Nem teológiai dogma, nem vallási ceremónia, tiszta fényű emberi ünnep, mert ezen a napon halt meg Jézus, a szegény názáreti ács fia, akiben, emlékezetünk szerint, először feszítették meg az igazságot.”

Kassák lírájában Jézus rendszerint úgy jelenik meg, mint a proletár hősök előképe. A proletár költő, aki forradalmak és háborúk közt él, Jézusban egy olyan testvérré ismer, aki szegényen született, egyszerű munkásként, ácsként élt, a világtörténelem legnagyobb pacifistája volt, és az igazságért feszítették keresztre. Kassáknak tetszett Jézus egyetemessége és pacifizmusa. Az avantgárd költőnek imponált egy ilyen megváltó. Ne feledjük, Kassák két aktivista lapja, a Ma és a Tett éppen antimilitarizmusa miatt volt szálla a hatalom szemében.

Lírai művei közül a Haragszó című versben jelenik meg a legmarkánsabban a hűsvéti élmény: „...s bár nem izlelgetjük a hűsvéti bárány húsát, mindennapi kenyérünkben és vizünkben dicsérjük, hogy vérünkbelől való és meghalt értünk a kereszten.”

Természetesen a karácsony és a hűsvét, Jézus születése és halála jelenik meg leggyakrabban Kassák írásaiban, de a keresztény ünnepkör egyéb jeles napjai és liturgiái is. A halottak napjáról a Szénaboglya című naplójában ír, a keresztelés élményéről a Keresztfiam című novellájában.

Végül egy teljességre nem törekvő felsorolással, verscímeikkel igyekszem érzékeltetni és bizonyítani, hogy a Kassák-líra mennyire gazdag a vallási élmény művészi ábrázolásában: A megfeszített; Az őrangyal; Hajnali zsolttár; A forrásnál; A magam kenyere; Hűsvét; Pogány könyörgés; Istenhez vagy valaki máshoz; Mária így szól a gonosz férfiakért; Nagypéntek; Nagyböjt előtt; Tékozló fiú; Zsolttár... Tolle, lege!

■ BOZÓK FERENC

Megalakult a TEKIOE

A négy történelmi egyház fenntartásában működő közoktatási intézmények vezetői 2006. február 16-án megalapították szakmai és érdekvédelmi szervezetüket, a Történelmi Egyházak Közoktatási Intézményvezetőinek Országos Egyesületét (TEKIOE).

Az egyesület feladatának tekinti az intézményvezetők szakmai, vezetői ismereteinek bővítését, továbbképzéseket, konzultációs fórumok, konferenciák szervezését és a történelmi egyházak intézményei közötti hatékonyabb szakmai kommunikáció kialakítását.

Az egyesület segíteni szeretné az intézmények pedagógusainak, tanulóinak és szüleinek hatékonyabb tájékoztatását, érdekeik védelmét. Emellett figyelemmel kívánja kísérni a neveléssel, oktatással kapcsolatos országos és helyi szintű intézkedéseket, és a döntés-előkészítések során képviselni fogja tagjainak véleményét, érdekeit.

Az egyesület alapítói fontosnak tartják, hogy a történelmi egyházak fenntartásában működő közoktatási intézmények hagyományait védjék, megőrizzék, ápolják és bemutassák.

Az egyesület tagja lehet a történelmi egyházakhoz tartozó intézményeken kívül bármely olyan alapítványi vagy egyesületi óvoda, iskola vezetője, igazgatótanács tagja is, aki a történelmi egyházak értékrendjét elfogadja.

Közlemény a fásori gimnáziumban lefolytatott vizsgálatról

Nehéz kötelezettségünknek – és korábban adott ígéretünknek – teszünk eleget, amikor ezekkel a sorokkal tájékoztatjuk egyházunk közvéleményét annak a vizsgálatnak az eredményéről, amelyet az országos egyházi elnökség a Budapest-Fásori Evangélikus Gimnáziumban végeztetett a közelmúltban.

A most folyó tanév elején új igazgató került a gimnázium élére, aki hivatalba lépése után rövidesen jelezte, hogy az intézmény gazdaságosságában súlyos szabálytalanságokat fedezett fel. Az országos egyházi elnökség ezután adott megbízást egy független szakembernek vizsgálat lefolytatására. Megdöbbenéssel kellett szembesülnünk azzal a ténnyel, hogy a könyvvizsgálat igazolta, sőt felül is múlta a gyanút. A korábbi igazgató és gazdasági vezető hivatali ideje utolsó öt évének ellenőrzése igen jelentős, 27 millió Ft-os hiányt tárt fel. A korábbi gazdasági vezetők elismerték felelősségüket, és az iskolának, valamint az alapítványnak okozott kár teljes megtérítésére vállaltak kötelezettséget. Ezt a kötelezettségüket az eredetileg megállapított határidőig teljesítették. Ezzel az országos egyházi elnökség az ügy gazdasági részét lezártak tekintve, de elhatározta a személyi felelősség feltárásának és a hasonló esetek megelőzésének érdekében szükséges lépések megtételét.

Jól tudjuk, hogy az a morális kár, amelyet ez az eset nemcsak a Fasornak, hanem egész egyházunknak okozott, pénzben nem mérhető. Mégis reméljük, hogy a „kármentesítés” hosszú, kitartó munkával ezen a téren is megtörténhet. Eltökélt szándékunk, hogy minden eszközzel megelőzzük a hasonló eseteket. Azt pedig őszintén reméljük, hogy az egyházunk oktató-nevelő szolgálatán esett súlyos sebet lassan begyógyítja majd odaadón és elkötelezetten szolgáló iskoláink, pedagógusaink munkája. A ránk bízottakért Isten előtt hordozott felelősség erre kötelez mindannyiunkat.

Budapest–Győr, 2006. március 16.

GÁNCNS PÉTER,
a Déli Egyházkerület püspöke

ITTZÉS JÁNOS,
a MEE elnök-püspöke

Hagyományápolás és a jövő építése Bonyhádon

Beszélgetés Ónodi Szabolcs igazgatóval

► Két évvel ezelőtt egyházkunk Péterfy Sándorról elnevezett oktatási díjának átvétele szolgáltatta az apropót ahhoz, hogy munkatársunk felkeresse a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium igazgatóját. Az idén pedig állami kitüntetéssel, a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével ismerték el Ónodi Szabolcs pedagógiai tevékenységét. A Tolna megyei evangélikus középiskola vezetőjét ebből az alkalomból az idén kétszáz esztendő oktatási intézmény jubileumi programozatáról kérdeztük.

– Tavaly a reformáció hetében tartott dicsőnepséggel kezdődött a jubileumi programsorozat a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban. Ezen az összejövetelen elmondta, hogy az év során hagyományos és rendhagyó programokkal is emlékeznek a múltra. Mi tartozik a hagyományos, illetve mi a rendhagyó rendezvények közé?

– Hagyományosnak mondható például az említett nyitőünnepség, és annak tekinthető a 200. tanévet lezáró, május 20-i alkalom is, amelyen az öregdiákokkal ünnepelünk közösen. Ettől eltekintve azonban minden eltér a „megszokottól”. Kollégáimmal tudatosan döntöttünk úgy, hogy minden lehetséges, a tradicionálístól eltérő formát megragadjunk ahhoz, hogy felhívjuk diákjaink figyelmét a múlt jelentőségére, és így adjunk számukra erőt a jövőhöz.

– Mondana erre egy példát?
– „Kézzelfoghatóvá tettük” a kétszáz évet: valamennyi régi tablóképet lefotóztuk, archiváltuk, és CD-ROM-ot készítettünk róluk. Nagy István kollégánk pedig Bicenáriumi képeskönyvet szerkesztett. Ez utóbbi anyag korabeli fotókból és dokumentumokból állt össze, minden külön kommentár nélkül.

Bonyhádi bejárat

Emellett amikor munkatársaimmal elkezdünk gondolkodni azon, hogy milyen módon „dolgozzuk fel” az 1806 és 2006 közti időszakot, összeállítottunk egy tematikus rendet. Több „csoporthoz” az iskolához fűződő viszonyát szeretnénk a középpontba állítani: a diákokét, a tanárokat és az öregdiákokét. Nem mellékes az sem, hogy intézményünk miként igyekszik jó kapcsolatot kialakítani azoknak a településeknek a vezetőivel, ahol a bejáró vagy kollégista tanulóink élnek. És természetesen ugyancsak nem feledkezünk meg annak dokumentálásáról, hogy miként működünk együtt fenntartóinkkal, a Magyarországi Evangélikus Egyházzal.

Ezenkívül van még egy másik

feladatunk is: a „reklám”, vagyis hogy igyekezzünk felhívni a szűkebb és a tágabb nyilvánosság figyelmét iskolánk alapításának évfordulójára.

– Vélhetően már az elmúlt fél év is bővelkedett az eseményekben.

– Igen nehéz is lenne mindent felsorolni. Mégis hadd említsek meg néhányat, utalva az előbbi tematikára. A diákok iskolatörténeti vetélkedőn vehettek részt; olyan neves öregdiákokkal találkoztak, mint például ifj. dr. Katz Sándor fizikus vagy dr. Nusszer Zoltán agykutató, akik a Talentum Akadémiai Díj birtokosai. Az elismeréssel minden évben három-három olyan, harmincöt év alatti, kiemelkedő tudományos tevékenységet folytató fiatal kutató munkáját támogatják, akik jelentős eredményeket értek el az élet-, a természet-, illetve a társadalomtudományok területén.

Tanulóink kegyelettel emlékeztek intézményünk egykori tanáraitra és dolgozóira is. A temetőben felkeresték, és ha szükséges volt, rendbe tették a sírjukat.

A szolidaritást erősítette önkéntes akciójuk: az osztályokban mindenki havonta egy-egy gombóc fagyalt árát dobta be egy közös perselybe. A befolyt összegből rászoruló társuk fél-éves menzadíját vagy – például bejáró diák esetén – a bérletének az árát fizették ki.

– Kérem, említsen meg néhányat a még meg nem valósult programok közül is.

– Elsőként hadd kezdjem egy még folyamatban lévővel, a „nagy-szülőprojekttel”. Azokat az öregdiákokat hívtuk meg, akiknek az unokái is ide járnak, azután pedig azokat a nagypapákat és nagymamákat várjuk szeretettel, akik ugyan nem ebben a középiskolában tanultak, de családjuk legifjabb generációjának tagjai itt koptatják a padot.

Áprilisban emléktábla-avatás lesz Sárszentlőrincen, abban a helységben, ahol az iskola alapításától, 1806-tól kezdve egészen

– Köszönöm, hogy ezt szóba hozta. Az évkönyvek tanulmányozása vezetett arra a felismerésre, hogy bölcs elődeink gyakran hamarabb építettek iskolát, mint templomot. Úgy élték meg a jelet, hogy közben – gyakran erőn felül – áldozatot hoztak a jövőért. Célszerűnek látszik, hogy mindazokat a javakat, amelyeket az elmúlt századokban kis egyházunk a közoktatásban felhalmozott, az egyház egyéb célra is használja.

A célkitűzésünk tehát az, hogy az évek azokon a napjain, amikor nincs tanítás, álljon egyházunk rendelkezésére, szolgálja a hiteletet háromszáz férőhelyes kollégiumunk, hatszáz adagos

Ónodi Szabolcs (balra) és Kolarovszki Zoltán március 14-én a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje kitüntetés átvelelekor a Néprajzi Múzeumban

konyháknak, 1,7 hektáros parkunk, húsz osztálytermünk. Egy tanítási évben összesen száznyolcvan tanítási nap van. A többin lelkes családok, illetve konfirmandusok üdülhetnek, lelkészek, presbiterok tanácskoznak intézményünkben, ezenkívül helyet adhatna zenei táboroknak, konferenciáknak, nemzetközi ifjúsági találkozásoknak is. Nagy, országos rendezvények befogadására is alkalmas lenne, ehhez csupán egy – hatszáz-nyolcszáz férőhelyes – közösségi terem hiányzik, amelyet a szorgalmi időben tornateremnek használhatnánk. Az igazán nagy értéke ennek az lenne, hogy nem jelentene többletköltséget az üzemeltetése, karbantartása, a személyzet fenntartása, hiszen az oktatási intézmény számára egyébként is biztosított összegből működhetne.

A múlt megbecsülésének és a jövőért érzett felelősségnek természetesen elengedhetetlen része az épületbővítés mellett a diákok segítése is. Gondolok itt azoknak a tehetséges tanulóinknak a támogatására, akik tőlünk mentek egyetemre, és akiket tanulmányaik végeztével szívesen látnánk viszont – kollégáimmal együtt – tanárként egykori iskolájukban. Számukra – tantestületünk tagjainak saját jövedelméből – egy havonta harmincezer forintos juttatást jelentő ösztöndíjat alapítottunk.

Ez a morális tartás adja az itt dolgozók erkölcsi erejét, a Teremtő gondviselésébe vetett hit pedig az optimizmusát.

■ GZS

Nevelni hittel és szaktudással

A békéscsabai beszélgetőtárs: Kolarovszki Zoltán

► A Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény e tanévben ünnepli alapításának százötvenedik évfordulóját. Igazgatója, Kolarovszki Zoltán március 15-e alkalmából a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét vehette át. A fiatal direktor a díjátadás után örömmel mesélt arról az iskoláról, amelynek először maga is diákja volt, majd tanára és igazgatója lett.

– Az iskolát 1855-ben alapították és 1856-ban helyezték a Békéscsabai Evangélikus Egyház-

közötti jó kapcsolatot. Kondor Péter esperes az igazgatótanács elnöke is egyben, dr. Szeberényi Andor egyházközségi felügyelő pedig az igazgatótanács egyik tagja. Emellett azt is elmondhatjuk, hogy a város vezetésével is jó kapcsolatot tudunk kiépíteni.

A hitoktatás fontos szerepet tölt be ökumenikus nyitottságú iskolánk 716 tanulójának életében; diákjaink mintegy fele evangélikus. Vallom, a hit senkire nem kényszerít rá erőszakkal, viszont a személyes példának súlya van.

– Kérem, szóljon most néhány szót a pályafutásáról! Ha jól tudom, a tanári munkát nem Békéscsabán kezdte, csak a kilencvenes évek elején tért vissza szülővárosába.

– Valóban így történt. Azelőtt egy Győr melletti községben, Töltéstaván tanítottam. Házasságkötésünk után költöztünk ide feleségemmel, Kolarovszki Sarolta magánénekesl.

Amikor meghallottam, hogy Békéscsabán volt iskolám, az egykori Rózsa Ferenc Gimnázium „evangélikus kézbe kerül”, eldöntöttem, hogy igyekszem visszajönni és evangélikusként evangélikus iskolában a katedrara állni abban a városban, ahol 1969-ben megszülettem. 1993-ban kezdtem el történelmet tanítani itt, és 2002-ben lettem igazgató.

– Szülei biztatására lett pedagógus?
– Nincs tanár a családomban. A történelem mindig is érdekelt, a gimnáziumomban látott személyes példa – egészen konkrétan dr. Hudák Györgyné tanárnő – hatására döntöttem úgy, hogy én is tanár szeretnék lenni.

– Azonkívül, hogy egykor Ön is a falak között tanult, valamint hogy evangélikus, „titkos” művészi ambíciói is közrejátszottak abban, hogy éppen egy művészeti szakközépiskolát választott?

– Igazság szerint (nevet) nem vagyok művészalkat. Az intézmény gimnázium és művészeti szakközépiskola. Az egyházunkban unikumnak számító művészeti oktatás 1998-ban indult. Grafikusokat, festőket, textilművészeket és keramikusokat képzünk.

– Úgy hallottam, hogy a mai pénz- és sikerorientált világunktól „idegen” képzési lehetőségeket iránt nagy az érdeklődés.

– Hála Istennek, igen. Legutóbb a harminc helyre kilencvenen jelentkeztek. És a művészeti szakközépiskola mellett szerencsére nagyon kedvelt alapfokú művészetoktatási intézményünk is.

– Itt kik és mit tanulhatnak?

– Heti négy-hat órát töltenek el itt azok a diákok, akiket érdekel a rajz, a tűzzománc és a kerámia. Az a célunk, hogy az, aki eljön hozzánk, szabadidejét hasznos és kreatív tevékenységgel töltsse.

– Ha valaki megtekinti az iskola honlapját, további különlegességekre bukkan – gondolok itt a nyelvi, valamint számítógépes képzésre.

– Intézményünkben működik a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem nyelv- vizsgaközpontja, továbbá egy akkreditált ECDL-, azaz európai számítógép-használói jogosítvány megszerzését lehetővé tevő központ is. És aminek a nyomát még nem láthatta az interneten: iskolánkban ez év január 1-jével az úgynevezett EBCL, vagyis az egységes európai gazdasági oklevél megszerzését is biztosítjuk. A képzést egyébként a jövő tanévben szeretnénk a tananyag részévé tenni.

– A jelen után tekintsünk vissza még egyszer a múltra. Beszélgetésünk kezdetén említette, hogy az iskolát 1855-ben alapították, ebben a tanévben százötven esztendő. Hogyan emlékeztek, illetve emlékeznek e jelen évfordulóra?

– Az ünnepi programok sora 2005. szeptember 1-jén ünnepi istentisztelettel vette kezdetét, melyen Németh Mihály lelkes szolgált. A további események közül – tekintettel az interjú terjedelmi korlátaira – csak néhányat szeretnék kiemelni. Tavaly novemberben avattuk fel az 1855 és 1948 között iskolánkban oktató pedagógusoknak, ez év február 22-én pedig Csaba Gyulának, a mártírhalált halt evangélikus lelkésznek az emléktábláját. A szülőlk jótékonyági bált szerveztek, melynek helyszíne a Fiume Szálló volt.

A rendezvénysorozat csúcspontja az evangélikus pedagógusok országos találkozója lesz, amelyet ebben az évben július 3. és 5. között itt, Békéscsabán tartunk. Befejezésül köszönetemet szeretném kifejezni azoknak, akik érdemesnek tartották személyemet a kitüntetésre, és a kollégáimmak, akik a mindennapokban állnak helyt. Az iskolába vetett bizalom jelének tartom, hogy reménység szerint – az egyház által nyújtott anyagi segítség révén – hamarosan kollégiumunk is megnyithatja kapuit.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

A Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

„Az igehirdetés, a lelkigondozás állt legközelebb hozzám”

Interjú D. Szebik Imre püspökkel

► Az Északi Egyházkerület közelmúltban nyugállományba vonult püspökét, D. Szebik Imrét 1990. március 17-én iktatták be tisztébe. Az alábbi interjú egy nap híján pontosan tizenhat esztendővel a püspöki szolgálatba való indulás után készült. Nem szikár merlegkésztésre szerettem volna kérni a püspök urat, hanem arra, hogy meséljen lelkészi szolgálatának tapasztalatairól – örömről, találkozásokról, megtartó igékről, küzdelmekről –; idézze fel a tizenhat évnyi püspöki szolgálat meghatározó állomásait, s végül ossza meg veünk, milyen útravalót ad a püspöki székben őt követő dr. Fabiny Tamásnak.

– Püspök úr, amikor 1962-ben lelkészé szentelték Óbudán, megfordult-e a fejében, hogy egy napon püspöke, illetve elnök-püspöke lesz a Magyarországi Evangélikus Egyháznak?

– Egyáltalán nem gondoltam arra, hogy valaha is püspök leszek, sem a felszentelés napján, de sokkal később – huszonegy éven át szolgáltam Miskolcon – sem. Amikor megválasztottak budavári lelkésznek, akkor sem gondoltam, hogy az a bizalom és kitüntetés ér, hogy később az egyházkerület püspökévé választanak. Jeles eredménnyel végeztem el a teológiai tanulmányaimat, külföldi ösztöndíjat is kaptam 1971–72-ben – de mindez természetesen nem predestinált arra, hogy püspök legyek. Budavári szolgálatom alatt került elő a nevem – dr. Reuss András teológiai tanárával együtt –, mikor dr. Nagy Gyula püspök úr, kedves elődöm nyugdíjba ment, és a választás végül az én személyemre esett. Hadd idézzem Vergiliust: „Sorsát és jövőjét nem láthatja az emberi lélek.” Magam is így voltam ezzel, mikor a lelkési pályát választottam.

– Március 12-én, vasárnap tanúja lehettem püspök úr budavári búcsúztatásának – emléjük, hogy „csak” püspökként búcsúzott, ám szószéki igehirdetőként nem! –, amelyen szinte tapintható volt a bensőséges, szeretetteljes légkör. Akkor azt mondta, budavári parókusként eltöltött öt évelete egyik legszebb időszaka volt...

– Két okból igaz ez. Az egyik, hogy Madocsi Miklós lelkész testvéremmel rendkívül harmonikusan tudtunk együttműködni. Ugyanakkor a külső környezeti tényezők, a politikai kontextus is nagyon kedvező volt. Az egyházba visszatértek azok, akik addig különböző okok miatt nem vettek részt az egyházi életben: pedagógusok, bírák, rendőrök, katonatisztek és így tovább.

A társadalmi légkör a szabadságot mintegy kiterjesztette, és az egyházzal szembeni elvárások is megsokszorozódtak, mondván: oly mértékben beteg a társadalom minden téren, de főleg erkölcsiségében, hogy szükség van egy nagyon hatékony morális megújulásra. Ez a megújulás utáni vágy volt jellemző pont arra az öt esztendőre. Fokozott gyülekezeti részvételben mutatkozott ez meg, egyre nagyobb lett az igény a felnőttkeresztelő, a felnőttkonfirmáció iránt, nőtt az istentiszteletek látogatottsága.

– Tehát „annak dacára” különösen szép öt parókusi évet töltött el a Várban, hogy igazán viharos kezdetben volt része, ahogy azt a vasárnapi búcsúztatón fel is idézte... Kérem, ossza meg ezt a történetet püspök úr az olvasókkal is.

– 1985. február 5-én bemutatkozó szolgálatom volt Budavárban. Nagyon viharos idő köszöntött be, dörgött, villámlott, és valami módon elektromos zárlat keletkezett. Az orgona nem szólt. Peskó György, a gyülekezet kitűnő orgonistája a liturgia első sorát még lejátszotta az orgonán, majd átfutott a harmóniumhoz, és a másodikat már azon játszotta... Az áram visszajött, majd megint elment, ezért az egész műveltet többször megismétlődött – hát ezért is volt nagyon emlékezetes számomra ez a viharos kezdet... De több vihar, Istennek hála, nem volt.

– A kronológiát folytatva, a püspökként eltöltött tizenhat év mozgalmal történelmi időszakra esett. A rendszerváltás izgalmakat és örömeiket hozott, új lehetőségek nyíltak az egyházak előtt... De bizonyos, hogy mindez a változás sok-sok külső-belső feszültséggel is járt – és jár ma is, ám ezt most ne emlitsük. Püspök úr életét a történelem alakította, Ön pedig a másfél évtizedes egyházvezetői szolgálatával írt történelmet... Hogyan élte meg mint egyházvezető azt, amire tulajdonképpen előre fel sem lehetett készülni?

– A különböző kormányok ideje alatt más és más minőségben tapasztaltuk a feszültséget. Természetesen a kibontakozás lehetőségét az Antall-kormány törvényileg biztosította; ezt legfeljebb lassítani lehetett. Nagyon komoly tárgyalásokra volt szükség ahhoz, hogy az egyház éljen jogaival, és kihasználja a törvény adta lehetőségeit – például visszakapja a megfelelő ingatlanokat, elvagy újraindítsa az iskolákat. Nagy küzdelem volt egy-egy ilyen indulás. A helyi hatóság bizony nem mindig örült; volt, hogy egyenesen féltretájékoztatták az iskolát, a szülőket, pedagógusokat... A feszültségek feloldására egy Seneca-idézzel válaszolok: „Csak a szeretet szava ér az égbe, a láрма sohasem.”

Valóban, sajnos hat ránk a világ politikai lármája, feszültsége, de nekünk nem kell a világhoz alkalmazkodnunk, az egyháznak szabad és egyúttal kell is megmutatnia a jézusi attitűdöt! Azt elfogadom, hogy az Úristen ajándéka volt az új kezdet, hogy a szabadság hajnala virradt ezekre a volt szocialista országokra. Elment az utolsó szovjet katoná – erre a legjobb elmék sem gondoltak, következésképp felkészülni sem lehetett rá. De adott helyzetben cselekedni kellett, s úgy gondolom, egyházunk kihasználta mindazt a lehetőséget, amelyet a történelem Ura tálcan nyújtott: iskolák, szociális intézmények hálózatát bővítette. Azt nem merném mondani, hogy én a történelmet formáltam, de hogy a történelem Ura engem formált, azt igen.

– Püspöki székfoglaló beszédében a hagyományos püspöki feladatok között prioritásként jelent meg a pástorálás. Ez az attitűd eszerkesként is igen jellemző volt Önre: a lelkészek lelkészévé lenni. Hogyan valósította meg ezt, milyen személyes kapcsolata alakultak ki lelkészeivel?

– Püspöki szolgálatom elején nagy volt a lelkészhiány – akkor érte el „zenitjét” –, ugyanakkor az egyházzal szembeni elvárások egyre nőttek. Konkrétan: húsz-harminc gyülekezeti állás üres volt, miközben a végzetek száma öt és tizenöt között mozgott; másfelől a tévében, a rádióban, az írott sajtóban, a börtön-, illetve a táborigényes lelkészi szolgálatban is új igények jelentkeztek, új szolgálati lehetőségek kínálkoztak. Sokszor az előtt a döntés előtt álltunk, hogy „gyülekezetbe vagy a hadseregbe” küldjünk-e ki lelkészt... Az Úristen ajándéka volt, hogy ezt követően évről évre sokkal többen jelentkeztek a teológiára, volt, amikor száznegyven volt a hallgatók száma. Az egyháztörténelem során ilyen magas hallgatói létszám még soha nem fordult elő, ennek köszönhetően a hiány fokozatosan megszűnt.

Gondként jelentkezett viszont, hogy a fiatal lelkészek nem tudták az idősebbek tapasztalatait átvenni, mert azonnal önálló lelkészi szolgálatot voltak kénytelenek végezni; másrészt gyakran nem gyülekezeti háttérből érkeztek, hanem egy hirtelen döntés következtében kerültek a teológiára, nem ismerve az evangélikus egyház tradícióját. Ezt kellett a püspöknek kezelnie: egyfelől segíteni a fiatalokat megmaradni az önállóságukban, másfelől pedig a tradíciókat megismertetni, őrizni.

A lelkészekkel kiegyensúlyozott kapcsolatot ápoltam és ápolok. Természetesen inteni, fegyelmezni mindig nehezebb volt, de ez szerencsére ritkábban fordult elő. Úgy érzem, jó lelkiismerettel gondolhatok vissza arra, hogy sok fiatal lelkésznket elindíthattuk az úton és segíthettük a pályán.

– Hadd idézzek egy érdekes bekezdést az említett székfoglalóból: „Nem szeretnék megkeseredett püspök lenni, mint az elmúlt nehéz

történelmi időkben azzá váltak némelyek. (...) Meggyőződésem, hogy újfajta püspöki szolgálat körvonalai bontakozhatnak ki előttünk. Új püspökképre van szükség egyházunkban. Mindez lehetővé teszi, hogy evangélium-központú, gyülekezetcentrikus, egyházépítő – külső sállangoktól mentes – legyen a püspöki szolgálat.” Visszatekintve a megtett útra: sikerült-e ezt megvalósítani?

– Igen, úgy érzem, hogy kifermálódott a másfajta püspökkép, amikor is nem kell „félteni” az egyházvezetőtől, nem a formalitásoknak kell eleget tenni; a kölcsönös tisztelet, megbecsülésen alapszik a viszony. Az elmúlt tizenhat évben Isten ajándéka volt talán sikerült megvalósítani ezt.

– Az Északi Egyházkerületben mintegy húsz templom építésére, szentelésére került sor 1990 óta. Templomépítő püspököknek vallja-e magát?

– Ezt a nagyon megtisztelő címet azért nem merném viselni. Mondjuk inkább azt, hogy én „bábáskodtam” templomépítések elkezdésén, és inspiráltam a gyülekezeteket, de mindig a közösségeknek kellett felépíteniük a templomot. S ahol felépült egy-egy templom, ott a lelki élet is meglevnedett, és a gyülekezet is megerősödött. Ilyen örömteli példa Budaörs, Budahegyvidék, Nyírtelek, Balatonfüred, Pásztó.

– Izgalmas kérdés, hogy kiket tart mestereinek, hiszen szolgálatá során nyilván sokszor építkezett lelkileg, teológiailag, emberileg személyes élményekből, kapcsolatokból.

– A lelkési pályán elindító személyiség egykori lelkészem, Németh Károly. A Dunántúli Egyházkerület püspökhelyettese, nyolc nyelven beszélő lelkész volt, nagy könyvtárral – igazi tudós. Ő szeretette meg velem a teológiát, és lett példaképem egész életemre. Sok vendéglelkészt hívtam, akik szintén hatottak rám, így például az ötvenes években a püspöki szolgálatról eltiltott Túróczy Zoltán is.

A teológiai akadémián Pröhl Károly, Nagy Gyula professor és Karner Károly tanár alapvetően meghatározták teológiai gondolkodásomat, segítettek az elmélyülésben. Külföldi ösztöndíjas tanulmányutamon találkozhattam Eduard Schweitzerrel, Arthur Richhel, Robert Leuenbergerrel, Nikos Nissiotisszal. Nemcsak az intellektusomat művelték, hanem személyiségükkel is hatottak rám, amikor szeretetükkel, megbecsülésükkel kitüntettek. Mindig a gyakorlati teológia iránt éreztem elkötelezettséget: az igehirdetés, a lelkigondozás állt legközelebb hozzám, és ez püspöki szolgálatom során is prioritásként volt jelen.

– Lelkészszenelési igéje 1962-ben Óbudán Józsa 1,9 volt: „Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr, mindenütt, amerre csak jársz.” Meghatározó volt később is Istennek ez a biztatása?

– Igen, így van. Ez az ige állt a meghívónkon, és nagyon sokszor visszaemlékeztem rá – szükség is volt rá. Ez a Józsué könyvből való ige elkísért mindvégig a negyvennégy év szolgálatában, éppúgy,

mint a püspöki beiktatásom vezérigéje, a 143. zsoltár 10. verse: „Taníts akaratom teljesítésére, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!”

– Melyek voltak a legszebb pillanatok, feladatok?

– A püspöki szolgálatban a leggyakoribb esemény a gyülekezetek látogatása. Örömmel és szívesen készültem mindig, és meghatott az a szeretet, amellyel fogadtak: teli templom, énekkar, ifjúsági szolgálat. Missziói lehetőség és felelőség volt egy-egy látogatás, s igyekeztem a közegyház életéről is szólni, hiszen a gyülekezeteket érdeklí, hogyan élnek az életüket más közösségek, valamint fontos, hogy lássák az előttük is nyitva álló lehetőségeket.

Az egyház önmagára találásának időszaka volt ez, a külső kereteket lehetett szélesíteni, majd megtölteni belső tartal-

kozni, többet gyakorolni a testvéri közösséget. Az összetartozást a misszió és a Krisztusról való tanuskodás lehetőségeként is kell megélni. Individualizálódó, egoista világunkban a keresztények egymást is segíthetik a hétköznapi élet területein, az egzisztenciális gondok megoldásában, az egymás iránti bizalom felépítésében.

– Egy korábban Önnel készült EvÉlet-interjúban a lap főszerkesztője a következő kérdést is fölvetette: milyen könyvet olvasott utoljára püspök úr? Én most hadd legyek ennél egy fokkal általánosabb: hogyan pihen, mi módon kapcsolódik ki?

– Nagyon szívesen járok hangversenyre, az orgonamuzsika különösen pihentet, csendesít. Kikapcsolódást nyújtanak a megfelelő tévéműsorok – de a nyugdíjas évek ismérveit még nem tudom felsorakoztatni, még igazán nem kezdődött el ez az időszak...

– Gondolom, jó néhány meghívás érkezett, érkezik püspök úr részére előadások tartására, igeszolgálatra, látogatásra... Szóval a tévé még jó ideig bizonyosan nem lesz sokat bekapcsolva... Hadd kérdezzek az unokákról, a családról is!

– Hogy hova, hány helyre hívnak, nem tudom, de szívesen teszek majd eleget ilyen jellegű kéréseknek. Püspöki szolgálatom idején hetente egyszer-kétszer találkozhattam a nagyobb családdal. Szerda délutánonként a feleségem, aki szolgálataimban hű segítőt, tizenhat gyereknek – köztük négy unokának – tart hittanórát. Az órák után az unokák nálunk vacsoráznak. Ezek az esték sok örömet jelentenek, jó látni, miként gyarapodnak szellemekben.

– Az utóbbi évek püspöki feladatainak egyike az állammal kórházügynben folytatott egyeztetéssorozat volt. Az evangélikus kórház – a szó szoros értelmében – szíviügye püspök úrnak. Olvasóinkat bizonyára érdeklí, hogy mik a legfrissebb fejlemények.

– Az elmúlt évek-öt év állandó feladata volt az Egészségügyi Minisztériummal való tárgyalás, s úgy tűnik, hogy mára majdnem minden akadály elhárult a dr. Cserháti Péter előkészítő munkája nyomán elinduló evangélikus kórház megnyitása előtt. Érdemben ez azt jelenti, hogy Budakeszi határában – de még Budapest területén – az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet öt pavilonját kapnánk meg használatra hosszú időre. Ezen a területen, azaz a kórház indítása körüli tennivalókban a jövőben is szívesen segítök.

– Végeztül kérem, ossza meg az EvÉlet olvasóival, hogy milyen útravalót, főpásztori jó tanácsot adott vagy ad utódjának, dr. Fabiny Tamásnak. Mi az a leszárt tapasztalat, amelyet különösen is a szívére helyez, amellyel átadja a stafétabotot március 25-én?

– Sokat beszélgettünk már eddig az egyházkerületről. Amit fontosnak érzek, s amiről már ebben az interjúban is szó esett, az, hogy a püspök magában is tudatosítsa: ő első rendben a lelkészek lelkipásztora, és ezen keresztül másodsorban a gyülekezetek életét figyeli, segíti. Nagyon jó lenne, ha több canonica visitatiót tudnának végezni püspökünk. Az ideális az lenne, ha legalább hat-nyolc évenként egyszer minden gyülekezetet felkeresne a püspök. Magam a tizenhat év alatt összesen tíz-tizenkettőt végeztem, de úgy vélem, ez kevés, ennél több lenne kívánatos. A vasárnapi igehirdetési látogatások erre a fajta alapos ismerkedésre ugyanis nem alkalmasak, ám arra igen, hogy a lelkészekkel való törődést kifejezésre juttassuk. Bizonyos, hogy ez az én utódomnak, dr. Fabiny Tamásnak is szív szerint való feladata lesz.

Az igehirdetés, a lelkigondozás mellett fontos a szakminisztériumokkal való kapcsolattartás. Nem kevésbé lényeges természetesen a jó személyes ismeretségek ápolása az egyházon belül – az intenzív együttműködés mind a gyülekezetekkel, mind az esperesekkel a szolgálat folyamatos működését biztosítja. Ezenkívül pedig – és mindenekelőtt – Isten áldását kívánom az utódomnak ezzel az idézzel: „Tedd, amit ma kell, híven, s a jövőt majd rendezi az Isten.”

■ KÖHÁTI DOROTTYA

A fiatalok, keresők, kételkedők, új formákra vágyók istentisztelete — legközelebb április 2-án, 18 órakor a zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV. ker., Lócsei út 32.). Megközelíthető a piros 7-es busszal a Bosnyák térig.

HIRDETÉS

Ezúton köszönjük, hogy az adományainkból és a felajánlott 1%-okból összegyűlt egymillió forint lehetővé tette alapítványunk működését 2005-ben. Ezzel az 1992 és 2005 közötti támogatásaink teljes összege 12,4 millió forint lett, amelyet árva és krízishelyzetben lévő fiatalok segítésére fordítottunk. Kérjük, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával ez évben is segítsenek — hogy segíthessünk. Szeleho Gábor Gyermek- és Ifjúságsegítő Alapítvány (1014 Budapest, Táncsics M. u. 28.). Alapítványunk közhasznú alapítvány. Adószámunk: 19663595-1-41.

HIRDETÉS

Meghívó

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt az EKE tavaszi csendesnapjára, amelyet április 1-jén, szombaton 10-től 16 óráig tartunk Szolnokon, az evangélikus templomban. A nap témája: „választás”.

Az ígészek témái:

– Nincs más választás, dönteni kell! (Józs 24,15, Mt 6,24)

– Hogyan választok, mi a döntéseim alapja? A nagy lehetőség vagy Isten áldásának keresése? (1Móz 13,9–18) Válaszd a jobb részt (Lk 10,42)

– A választás téjje: Életbe vágó döntés (5Móz 30,19)

Kérjük, hogy mindenki hozzon magával ebédet; frissítőről a szervezők gondoskodnak.

Bővebb információt kérni az alábbi címen lehet: EKE Evangéliumi Alapítvány, 1068 Budapest, Szondi u. 95. Tel./fax: 1/332-7063; e-mail: ekeal@freemail.hu.

HIRDETÉS

Meghívó

kórházlelkészek és önkéntes lelkipogozók továbbképző konferenciájára

Időpont: április 1., szombat, 10 órától 15 óráig

Helyszín: Országos Egyházi Iroda, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Téma: Gyógyító táplálékok, tápláló gyógyszerek

Előadó: dr. Abrahám dr. Mester Júlia orvos

Fórumbeszélgetés, zenés meditáció, személyes beszélgetések. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Kérjük, lehetőség szerint jelezze részvételi szándékát az alábbi elérhetőségek valamelyikén: Honti Irén – 20/824-5629 vagy hirene@citromail.hu; Lukovits Eszter – 30/222-1200 vagy lukovits.e@freemail.hu.

Szervező: Kórházmissziói Szolgálat

HIRDETÉS

Meghívó

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület *Dicsérje friss ajak az Urat!* címmel külmisziói napot szervez Békéscsabán április 1-jén (szombaton) 10 órától 15 óráig az evangélikus gyülekezet termében (Luther u. 1.).

Program: az *Evangélikus énekeskönyv* 124. éneke alapján

• 10–10.45: Köszöntés – vendéglátók. „Hála, hogy ébren szentegyházad!” – kezdő-áhitat: Brebowski Pintér Márta elnök

• 10.50–12.00: „Néped imája nem hal el, / Már a nap távol testvért ébreszt...” – Mesterházy Andrea és Balázs szolgálata vetítéssel

• 12.30–13.00: Ebédszünet

• 13.30–14.00: „...magasztalja tetteid” – Bemutatkoznak a békéscsabaiak

• 14.00–14.45: „Jó a nap, melyen majd együtt áld...” – Missziói lehetőségek fiataloknak – Ed és Annie Kramer, az Interserve munkatársai

• 14.45–15.00: „Hajnali himnusz neked zengtünk...” – Köszönő szavak: Ihrig Dénes, az EKME világi elnöke. „Mert tiéd az ország, / A hatalom és dicsőség” – Útra bocsátó áldás: Kondor Péter esperes

Számítunk az idősebbek mellett a fiatalok részvételére is ezen az alkalmon, hiszen a nap témája róluk és nekik szól! Az ország minden részéből szeretettel várjuk az érdeklődőket:

A Kelet-Békési és Nyugat-Békési Egyházmegye, valamint az EKME

HIRDETÉS

Déli Evangélikus Egyházkerület

Gyülekezetvezetői találkozó – Bonyhád, április 28–29.

Április 28., péntek

• 17.00: Nyitóáhitat: Krähling Dániel

Megnyitás: Szemerei Zoltán

• 17.30: Harmati Béla köszöntése + interjú (Szűcs Petra)

• 18.00: Merre tart a világkereszténység? (vetítés) – Gáncs Péter

• 19.15: Vacsora

• 20.30: Zenés műsor: Kovács Gábor (Holló együttes)

Április 29., szombat

• 07.00: Reggeli

• 08.30: Áhitat: Barthel-Rúza Zsolt

• 09.00: A vezetés művészete – Káposzta Lajos és Koszoris Oszkár

• 10.30: Szünet

• 11.00: Merre tart egyházunk? – Új országos felügyelő

• 12.00: Egyházkerületi hűségérmekek átadása

• 13.00: Ebéd

• 14.00: Egyházkerületi pályázati díjak átadása

• 14.30: Kerületünk a számok tükrében – Andorka Árpád

Fórumbeszélgetés a kerületi felügyelőjelöltekkel, egyházmegyei elnökségekkel

• 16.00: Záróáhitat: Gáncs Péter

• 17.00: Vacsora

Jelentkezni április 10-ig lehet a Déli Egyházkerület Püspöki Hivatalában. Cím: 1088 Budapest, Puskin u. 12. Tel.: 1/338-2360; fax: 1/338-2302; e-mail: deli.kerulet@lutheran.hu.

FOTO: BOTTA DÉNES

Dr. Frenkl Róbert töprengései

A főváros egyik legnagyobb könyvesboltjának, az Alexandra Könyvesháznak a kávézójában dedikálta legújabb kötetét dr. Frenkl Róbert. Egyházzunk országos felügyelője ezúttal a *Legis Artis Medicinae* (LAM) orvostudományi szakfolyóiratban 1990 óta megjelent írásait rendezte gyűjteményes kötetbe. Az egészségügy izgalmas kérdéseit boncolgató könyv múlt hét keddi bemutatóján dr. Kapocs Gábor és dr. Nemeszky Elemér, a LAM főszerkesztői, valamint Abody Rita író méltatták a *Töprengéseim* című kötet, illetve „töprengő szerzőjének” értékelt.

Életről, halálról – böjtben

► „Minden, az étellel kapcsolatos manipulációra utaló gyakorlat teológiai tekintetben veszélyes dolog” – így válaszolt kérdésekre jó néhány évvel ezelőtt a katolikus egyház egyik vezető személyisége. Hozzátette, ő személy szerint fogékony a tudomány nyújtotta lehetőségekre, de soha nem árt az óvatosság, kerüendő a gyors, egyértelmű állásfoglalás. Azért is, mert az esetek többségében (már ami az étellel kapcsolatos manipulációkat illeti) álláspontunk csak elutasító lehet, és nem jó, ha az egyház – kényszerből, szükségéből, ösztíntén – mindig mint az új utak ellenzője jelenik meg a közvélemény előtt.

A fenti rövid eszmecsere jutott eszembe a Budapesti Európa Intézet által a közel-múltban rendezett, *Az élet méltó befejezése* címet viselő kerekasztalbeszélgetés-sorozat kapcsán. A sorozat házigazdája Glatz Ferenc történész, a Magyar Tudományos Akadémia volt elnöke, a beszélgetéseket pedig Bitó László orvos-író vezeti, akinek az elmúlt évben jelent meg a *Boldogabb élet – jó halál. Eutélia – eutanázia* című könyve.

Eddig két alkalomra került sor; még hármat terveznek. A kiindulópont: igény a mai ember halálával, ennek körülményeivel, problematikájával való szembesülésre. Ritka törekvés ez napjainkban.

A fejlett világban jelentősen meghosszabbodott átlagos élettartam kiváltott egyfajta sajátos, felelőtlen emberi magatartást. A „soha nem halunk meg” mentalitás, az elmúlás realitásának a gondolkodásból való száműzése szerepet játszik abban, hogy a társadalom morális színvonala nem kielégítő. Így ez a magatartásmód szinte törvényszerűen vezet oda, hogy keveseknek adatik meg az emberhez méltó eltávozás.

Bitó szerint kétféle halál van. A türelmetlen, amely idő előtt, életünk valamely korai szakaszában áll elénk, és amely ellen minden erőnkkel küzdünk kell. És az életünk végén ránk váró, elkerülhetetlen, türelmes halál, amely megvált egy leépülő test fokozódó megaláztatásaitól. Ez ellen értelmetlen küzdeni; boldogabban élhetünk, ha kibékülünk vele, felkészülünk rá.

A kérdés örök, de alig vitatható, hogy a 20. század orvostudományának rendkívüli fejlődése sajátos időszertűséget kölcsönöz a témának. Az egyik fókuszpont a haldoklás folyamatának a megnyúlása, egyáltalán a halál fogalmának a meghatározása. Vizi E. Szilveszter, a Magyar Tudományos Akadémia jelenlegi elnöke mondta az első kerekasztalvitában (melyben Heller Ágnes filozófus, Czeizel Endre orvos genetikus és Csányi Vilmos etológus vett még részt): „...közöttünk nincs igazi lényegi különbség az élet keletkezését illetően, a halál meghatározása sokkal, de sokkal nehezebb.”

Ez a vita az alapfogalmakat volt hivatott tisztázni. Egyetértés volt abban, hogy az állati és emberi lét között a gondolkodás képessége és a nyelv mint eszköz jelenti a különbséget. Ember voltunk meghatározója az absztrakt gondolatok átadására is képes kommunikáció.

Genetikailag a fogamzást követő harmadik naptól szólhatunk – az újabb kutatások szerint – új életéről, mert ekkortól határozza meg az anyai és apai DNS-ből létrejött új génkombináció az új egyénre jellemző fehérjék szintézisét. Addig a petesejt vezérel, de már jelen van természetesen az anyai és az apai

szervezetből származó két félgenom. A tizenötödik naptól kezdődik meg a még mindenre képes őssejtekből a kétszáz különféle speciális (agy-, izom-, csontstb.) sejt kifejlődése, elindítva az emberi szervek és testformák kialakulását.

A gondolkodó személy és a pszichológiai identitás kialakulása hosszú folyamat, melyben a születés, az első lélegzetvétel biológiaiailag, jogilag és szimbolikusan a legmeghatározóbb mérföldkő. Mindez azért is lényeges, mert az ember a kilenc hónapos magzati élet után még valójában koraszülött, önállóan nem életképes, védelemre, ellátásra, gondozásra szorul.

Megdöbbenést keltett annak a Czeizel Endre által elvégzett vizsgálatnak az eredménye, melyben a potenciális szülők nyilatkoztak arról, hogy elvetnék-e a gyermeküket, megszakítanák-e a terhességet egy-egy adott betegség esetén. Az még érthető, hogy agy- és koponyahiány, hasadt, nyitott gerinc, illetve Down-kór fennállásakor csaknem 100%-os az arány (99, 98, illetve 96%), de a jól gyógyítható ajakhasadék (61%), a depresszióra való hajlam (63%) és a kóros kövesség génjét hordozó (48%) esetekben már nehezebben fogadható el a döntés. És különösen rávilágít a gondokra a férfi homoszexualitásra való hajlam esetén adott 91 százalékos válasz. A legszomorúbb tapasztalat viszont, hogy a terhes nő „válsághelyzete” miatt engedélyezett szociális indokú terhességmegszakítás csaknem mindig egészséges magzatok életének a kioltását jelenti.

A Központi Statisztikai Hivatal közelmúltban megjelent adatai szerint 2005-ben 97 500 újszülött látta meg a napvilágot – közel kétezer-négyszázalékkal több, mint 2004-ben –, de sajnos a halálozások száma is növekedett. A 135 500 elhunyt azt jelentette, hogy csekély mértékben, de nőtt a népességfogyás üteme 2004-hez képest.

Egyidejűleg kell küzdenünk az elkerülhető halálok számának mérséklődéséért, illetve a haldoklók életének minőségéért. Nem szorul magyarázatra, hogy kultúránkban – vagy kulturálatlanságunkban... – a születés, élet, haldoklás, halál nagy kérdései, illetve az ezekhez való viszonyunk tükröződnek.

Megdöbbenett, amikor egy hozzáértőnek idéztem Bitó Lászlóval folytatott vitánk egy mozzanatát, és ő határozottan úgy vélte: az orvos-író álláspontja áll közel a valósághoz. Magam úgy vélem, hogy az eltávozó többsége azért megfélelítő körülmények között „ül fel Kharón lakdjára”, ha fájdalmas is a kisebbség magas aránya, és cselekvésre ösztönöz. Bitó szerint 98 százaléka azoknak az aránya, akiknek testi-lelki értelemben méltatlan körülmények között kell ké-

szülniük életük befejező nagy eseményére. Azt elismeri, hogy a „méltatlan” jelző nem jelenti mindig azt, hogy a távozó már szinte vegetatív lény, de ez a kérdések egyik csomópontja.

Az agyhalál mellett új fogalom a „szellemi halál”. Az orvostudomány és a technika fejlődésével szerveink – az agy kivételével – szinte a végtelenségig életben tarthatók. Ezért véli úgy az író, hogy kivettük Isten kezéből a halált. Ha újra-indítottuk a beteg leállt szívét, vagy mesterségesen életben tartjuk, nem tagadhajuk meg halálba segítését, amikor a haldokló erre kéri.

Erről szólt a második kerekasztalbeszélgetés, amely a *Rendelkezünk-e életünkkel?* címet viselte. Kulcsszavak: filozófiai megközelítések, etikai és teológiai válaszok. Terápiás túlbuzgóság. Kezelésmegtagadás, passzív és aktív eutanázia. Betelvéni az étellel: a szabad akarat és a „Ne ölj!” parancsa.

A beszélgetésben Oberfrank Ferenc, az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetének kutatója, Schöner Alfréd főrabbi, Gyenge Zoltán, a Szegedi Tudományegyetem Társadalomtudományi Intézete Filozófiai Tanszékének egyetemi docense, Beer Miklós váci megyés püspök és jelen sorok írója vett részt.

Érdekes, hogy a részletkérdésekben – ha például az egészségügyi törvény által is lehetővé tett kezelésmegtagadás részletkérdés – alig volt vita. Legfeljebb párhuzamosságok fordultak elő: másmást hangsúlyoztunk a hatalmas kérdéskörből.

A zsidó-keresztény kultúra és a humanizmus a haldoklók gondozásában hasonló magatartást tételez föl. De a fő kérdésre adott válasz a kerekasztal résztvevőit és a hallgatóságot is megosztotta, ha nem is volt éles a szembenállás. Az egyháziak – vagy „egyházközeliak” – sem utasították el levele az önrendelkezési jogot, a filozófus, a házigazda és a moderátor viszont ezt tekinti alapnak, a további együtt gondolkodás vezérfonalának. A következő alkalmon ugyanis már az orvostudomány és a jog konkrét kérdései kerülnek elő: a haldoklás megrovidítése vagy meghosszabbítása, a visszaélések kiküszöbölésének a lehetőségei, a hospice esélyei, az eutélia fogalma.

Azt hiszem, önmagában jó, hogy elfogulatlanul, több tudomány nézőpontjából, magas intellektuális szinten igyekszünk foglalkozni az elmúlás problematikájával. Böjtben különösen időszerű ez. Ezt fejezte ki Bitó László sajátos exegezise a klasszikus jézusi mondásról: „Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.” (Jn 15,13) Bitó László szerint felebaráti szeretetünk végső és önzetlen, boldogító megnyilvánulása lehet, hogy halálos ágyunkon átadjuk helyünket a nap alatt az elkövetendő nemzedékeknek.

Erre a vitára is vonatkoztatható Bölskei Gusztáv református püspök vélekedése az *Abrahám és Izsák* című Bitó-könyvről: „A sokszor olcsó megoldást kínáló programok, irányzatok, művek korában segíthet ez a könyv tépelődők, kételkedők és hívők (akik nem mások hitét akarják egyszerűen átvenni, hanem maguk akarnak hinni) számára egyaránt.”

■ FRENKL RÓBERT

A KERESZT ÁRNYÉKÁBAN... 3. – Mk 15,20–22

Aki segített neki...

▶ **Lehet, hogy csak egy a báméskodók közül, ráérősnek tűnő ember. Látszólag csupán „belecsöppent” a Jézus útját kísérő tömegbe. Sodródik az árral az emberek között, akiknek a látottakról formált véleménye erősen megosztott lehetett. Közülük ő az egyik: cirénei Simon.**

Széles vállú, barnás bőrű, sötétebb arcú férfi. Elgondolkodtató és származására utaló beceneve is van: „Niger”; ez félvált jelent. Az észak-afrikai Ciréneiben élhetett, részben onnan származhatott. Erre az Egyiptomtól nyugatra eső, korábban görög területre eljutottak és ott diaszpórában éltek a magukat Ábrahám utódainak vallók is. A pünkösdi események idejéről és István vértanú bizonyosságátétele kapcsán is emlékezhetünk az onnan érkezők jelenlétére.

Cirénei Simon tehát Jeruzsálemben van a drámai események idején. Áldozat bemutatásának a szándékával érkeztetett oda, ahová a közelgő ünnep miatt igen sokan készültek hozzá hasonló körülmények

között, a hagyomány és a kultusz gyakorlása végett. Növeli az ünnepi forgalmat – a nagy érdeklődést – a kivégzési menet közeledése. Megtekintése igen sajátos élmény... Látni a mezőről odaigyekezőket, akiket kevésbé segítők szándékuk, inkább kíváncsiságuk vezethetett a város szűkebb utcáira. Olyannak tűnik minden, mint a csúcsgyalomban... „Tömegjelenet”?

Simon is látja a kíséretben közeledő három embert, a két erősebb alkatú lator között haladó megkínzott, keresztjét erőltetve, kimerülten vonszoló harmadikat. A katonák tudják, miért erőltet ez a halálraítelt. Éppen az ő választásuk esik a sötét arcú emberre. Ráparancsolnak: „Hozd azt a keresztet!” Nincs vonakodás, hiszen a parancs az parancs.

Így indul el Simon Krisztus mögött... Szégyenkezve – hiszen egy halálraítelt keresztjét hordozza, maga is megaláztatás – lehajtott fővel. „Véletlenül” került a kereszt alá? Nem, ugyanis annyira „hozzátapadt”, hogy később, távoli otthonába hazaérkezve is arról beszélt. És arról, akinek segíthetett, Jézusról, akivel így került érintkezésbe. Nem tudott nem beszélni róla, és nem tudott nem beszélni a később történetéről. Mindez átjárta őt és egész környezetét, mint ahogyan később Pál apostolt és munkatársait is.

A kereszthordozás rendkívül sajátos érintkezési mód. Kapcsolópont Jézus és cirénei Simon között. Akár irigylésre méltó is lehet. Ám ez utóbbi érzést helyesebb, ha felváltja – hitből következően – annak az útnak a vállalása, amely ma is Jézus közelébe visz, és vele közös úton vezet. Embert az ember mellett...

Ezen az úton a legjelentősebb segítség az örömhír, az evangélium továbbadása a családban, közösségben, gyülekezetben – szolgálatban az élet valamennyi területén. De elsősorban magad is élj vele – Isten munkatársaként...

■ M. L.

Kedves Gyerekek!

▶ **Tíz hete indult sorozatunkban két keresztes lovagnak segíthettek a rájuk váró próbák teljesítésében. Királyuk azzal a feladattal bízta meg őket, hogy keressék meg a Tudás erdejében álló várat, amelyről egy nagyon régen íródott kódex tesz említést. Albert lovag és Pongrác lovag nem is késekedett, azonnal útnak indult. A kódex leírása szerint nyolc feladatot kell teljesíteniük. Mind-egyik próba egy-egy bibliai történethez kapcsolódik. Segítsetek nekik! Ha megoldottátok a feladatot, küldjétek el a szerkesztőség címére a megfejtést. Jutalmul minden egyes alkalommal megkapjátok a várat ábrázoló kép egy-egy darabját, így mire véget ér a sorozat, összerakhatjátok a kódexben látható képet. A megfejtéseket utólag is elküldhetitek. Címünk: Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

6.

Albert lovag és Pongrác lovag még sokáig emlegette az előző próba során átélt élményeit. Nagyon tetszett nekik, ahogyan a sok, mesés cseppkő csillogott-villogott a fényben.

– Kár, hogy a mi vidékünkön nincs ilyen barlang! Biztosan sokat járnék oda, hogy gyönyörködhessenem a cseppkőekben...

– Ha legközelebb erre vezet a jó sorsom. Jégvölgyet nem fogom elkerülni! –

tette hozzá Albert lovag. – Mit ír a kódex, a következő feladat is ilyen szép vidéken vár ránk?

Pongrác épp elővette a Szakáll királytól kapott, egérrágtatott könyvet, hogy megkeresse a hatodik próba leírását, amikor hirtelen nagy szél támadt. Ha nem tartotta volna erősen a kódexet, bizony szaladhattak volna utána.

– Keressünk egy szélvédett helyet! – próbálta Albert lovag túliabálni a nagy zúgást.

Lovaik sörényében erősen megka-

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

paszkodva hamarosan egy kis barlangra találtak, ahol kipihenhették a szélviharral folytatott küzdelmüket. A könyvet is elővették, hogy végre megnézhessek, milyen feladat is vár rájuk.

– Van egy rossz hírem! – mondta Pongrác lovagtársának. – A kint tomboló szél nem fog addig alábbhagyni, amíg nem teljesítettük a következő próbát.

– Tudod, nemes barátom, biztos, hogy nem lesz könnyű. De eszembe jut az a bibliai történet, amikor Jézus és a tanítványai hajóra szálltak, hogy átkeljenek a túlsó partra. A Mester nagyon fáradt volt, hamar el is aludt. Még az időközben kitört vihar sem ébresztette fel. Pedig ott legalább annyira tombolt a szélvihar, mint itt. A hajó fedélzetére is fel-felcsaptak a hullámok. A tanítványok nagyon megijedtek. Azt gondolták, hogy menten elsüllyed a hajó, vagy darabjaira fog szétesni. Ijedtükben felébredt Jézus, hogy segítsen rájuk. Ekkor ő ráparancsolt a szélre, és az azonnal elcsendesedett. A tenger sem dobálta többet a hajót. A tanítványok pedig ámulva nézték a Mester hatalmát, akinek még a szélvihar is engedelmessé vált.

– Albert barátom! Honnan tudtad, hogy ehhez a történethez kapcsolódik a mi próbánk is?! Az a szerencse, hogy az egerek éppen hagyták a lapnak azt a részét, ahol ezek az ábrák vannak. Még azt is el tudom olvasni, hogy Jézus képes mindenki életében helyreállítani a rendet. Az a feladatunk, hogy illesszük össze ennek a széttört hajónak a darabjait.

– Próbáljuk meg gyorsan! – kiáltotta Albert, és máris nekiláttak.

Illesszék ti is össze őket, és olvassátok el, hogy Jézus segítségével mi költözhet az ember szívébe!

Konfliktusok életünkben

Emberi kapcsolataink időnként konfliktushelyzetekkel tarkítottak. Nincs karambol nélküli együttélés. A konfliktuskezelés változatai széles skálán mozognak: a normális megbeszéléstől a kiabálásig, a dühöngéstől az ajtócsapkodásig, a sértődéstől a goromba, feszült beszélgetésekig.

Kimondott szavainknak súlyuk van. Lehetnek igaztalanok, tiszteletlenek, indulatosak, vádlók. Időnként szájjárat is alkalmazunk, ha dacosan büntetni akarjuk társunkat. Meg kell fogalmaznunk az érzéseinket, de nem mindegy, hogy ezt mikor és miként tesszük. Formai részletekre és iratlan szabályokra is gondolnunk kell. Például jó, ha így kezdjük mondanivalónkat: „Úgy érzem, hogy...”

Vannak pillanatok, amikor csendben kell lenni. „...a szelíd szó a csökönyösséget is megtöri.” (Péld 25,15) A lelki csigaházba bújó embert csak szeretettel, türelemmel és szelídséggel lehet megnyílna készíteni. Csak a negatív érzések, csalódások félrehevésével tudunk továbblépni és megbocsátani. Ha valaki nem tud meg-

bocsátani, egyre csak a bosszún töri a fejét. Ebbe bele lehet betegedni – ne akarjunk rosszat önmagunknak (se)!

Önmagunkon uralkodni művészet; érdemes megpróbálni! Legnagyobb ellenségnünk mi magunk vagyunk.

Társunkkal egységre, egyetértésre kell jutnunk, mert akkor találjuk meg a megoldást közös életünk problémáira. Ha a jó tervek nincsenek egyeztetve, hiába minden fáradozásunk.

Nem helyes, ha arra figyelmeztetjük a másikat: „Nem akarsz valamit mondani?”

A megbocsátás akarati döntés. Igaz, hogy nem szokványos „eljárás”, de kipróbálható: még azelőtt bocsássunk meg a másikat, mielőtt megbánná tettél! Ezzel is segíthetünk neki, hisz megelőlegezett szeretetet, bizalmat kap tőlünk. A szeretet „nem rója fel a rosszat” (1Kor 13,5)! A szeretet himnuszából talán ezt a legnehezebb megvalósítani.

A feltétel nélküli elfogadásra csak az édesanyák képesek, de a „logikátlan” szeretet tanulható, érdemes elmélkedni róla.

A rossz szokások, helytelen viselkedésformák, emberi hiányosságok gyakori feszültségforrások. A másik megváltoztatása, átférfalása nem a mi dolgunk, de elgondolkodtathatjuk.

Saját, rövidlátó igazságaink mellett – mintegy külső szemlélőként – mások igazságát is kereshetjük, sőt megláthatjuk.

A gondolatainknak nagy hatalmuk van, elsősorban önmagunk felett. Meghatározhatják hozzáállásunkat, magatartásunkat, szavainkat és cselekedeteinket. Félelem, aggodalom, feltételezések, sértődés, illetve időnként téves vagy gonosz gondolatok befolyásolhatják döntéseinket és tetteinket.

„A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el...” (Gal 6,9a) Szabad minden szituációban a jót feltételezni a másik emberről, hiszen ezzel adunk esélyt számára embersége igaz megélésére.

Különösen megszívlelendő és elgondolkodtató a következő mondas: „Az emberek hajlamosak azzá válni, akivé az életükben a legfontosabb emberek szerint válni fognak.”

■ SZIKLAI TIBORNÉ

HETI ÚTRAVALÓ

Ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz. (Jn 12,24)

Böjt negyedik hetében az Útmutató reggeli igéi Jézusnak és az ő követőinek a búzaszemsorsú életéről, az ebből fakadó örök örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

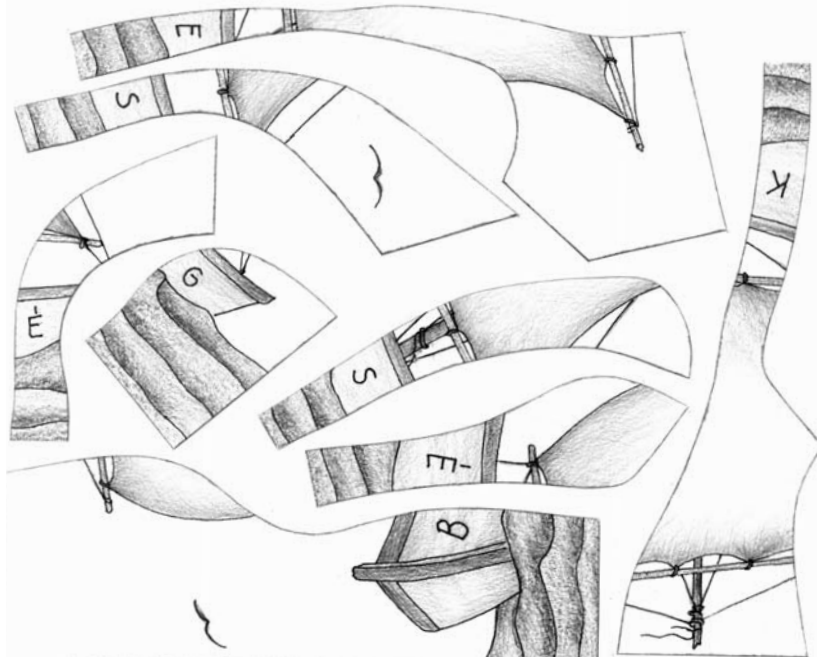
Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak. Böjti örömről és dicsőségről szólnak.

RAIZ: JENES KATALIN

HIRDETÉS

Lélegzetvétel – Kilenc nap a léleknek

Szerkesztette: Szabó Lajos

A Lelkipásztor című folyóirat áprilisi számának a mellékleteként megjelent a Lélegzetvétel című meditációs füzet. A kötet rendhagyó módon dolgozza fel a nagyhét „lelki eseményeit” egy-egy talán meghökkentőnek tűnő fogalmat boncolgató meditációival (lépések, kezdet, útkeresztelés, csapda, kapcsolat, tekintet stb.) és színes képeivel. Az írók szerzői kortárs magyar evangélikus lelkészek. A füzet tartalmánál fogva az év bármely időszakában segítségünkre lehet konferenciákon, csendesheteken, ifjúsági táborokban, egyéni csendességünkben az Isten gondviselésére való rácsodálkozásunkban.

52 oldal, 148x210 mm, színes, irkafűzőtt.

Kiadta a Luther Kiadó, külön is megvásárolható 720 Ft-os áron.

Megrendelhető a kiadótól: 1085 Budapest, Üllői út 24. Fax: 1/486-1229.

E-mail: kiado@lutheran.hu.

Megvásárolható a kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.)

vagy elektronikus könyvesboltjában: <http://bolt.lutheran.hu>.

A díjazottak egy csoportja

A XV. országos hittanverseny helyezettjei

Gyülekezeti csapatok

1–2. osztályosok

- Deák téri gyülekezet: Kézdy Borbála, Marossy Hanna, Pintér Kristóf, Székely Szabolcs
- Györcsöny: Binder Anna, Gerzsei Dániel, Horváth Cintia, Kövér Bence
- Iklad: Ecker Alíz, Ecker Olivér, Hajdú Laura, Babka Eszter

3–4. osztályosok

- Budavár: Czenzhe Ilona, Lukács Teodóra, Szebik Huba, Verburg Benedek Attila
- Kispest: Gál Karolina, Herkely Anna, Dénes Orsolya
- Boba: Mórotz Levente, Bejczy Rebecka, Csajbók Erik, Szuh András

5–6. osztályosok

- Boba: Sebestyén Andor, Rosta Izabella, Gyömörey Enikő, Varga Dóra
- Kiskőrös: Boldoczki Fanni, Kuti Annamária, Gucci Máté
- Budavár: Angler Zulejka, Balázs Eszter Ildikó, Czenzhe Kata, Csorba Dániel

7–8. osztályosok

- Erdőkürt: Holló Barbara, Garai Szilvia, Nyemcsok Medárd, Kondella Szibilla
- Budavár: Bircher Nóra, Czenzhe Anna, Madocsai Csenge, Madocsai Lelle
- Pilis: Bóbis Roland, Illanicz Klára, Kovács Krisztina, Pap Erika

Iskolai csapatok

1–2. osztályosok

- Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola; Pápa: Kató Ágnes, Máté Alexandra, Németh Kitti, Vörös Sharon
- Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola; Szarvas: Furár Dominika, Janecska Liliána, Mekan Máté, Srobbel Aletta
- Az Árpád-házi Szent Margit Általános Iskola evangélikus hittanosa; Kőszeg: Pintér Karolin, Bokor Gréta, Láng Ferenc, Marton Csaba

3–4. osztályosok

- Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium: Lazanyecz György, Szabó Tamás, Quintz Boglárka, Palcsok Balázs
- Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola: Papp Zsófia, Sajden Erik, Koska Patrik, Horváth Patrik
- Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola; Pápa: Györgyi Bianka, Gulyás Eszter, Takács Regina, Varga Vajk Vilmos

5–6. osztályosok

- Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium: Gyenes József, Mály Ambrus, Schranz Áron, Szabó Viola
- Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola; Szarvas: Bohus Brigitta, Gunda Zsuzsanna, Kitajka Béla, Tinka Tünde
- Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ; Győr: Szatmáry Fanni, Takács Kincső, Vántus Orsolya, Németh Virág

7–8. osztályosok

- Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ; Győr: Kalácska Nóra, Liu Liliána, Tekány Katalin, Ithász Tamás
- Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium: Krähling Anna, Brebowski Eszter, Kiss Dóra, Szyehlik Boglárka
- Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium: Balázs Beáta, Balázs Tímea, Bodnár Petra, Lőrinczi Zsófia

ISTENTISZTELETI REND | 2006. március 26.

Böjt 4. vasárnapja (Laetare). Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 6,1–15; Ézs 54,7–10. Alapige: Gal 4,21–31. Énekek: 360., 365.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Madocsai Miklós; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Horváth-Hegyí Olivér; du. 6. Bence Imre; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csilaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. (orgonazenés) Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél II. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél II. (úrv.) Andres Pöder; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Petri Gábor; de. 11. (úrv.) Petri Gábor; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpádné; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelekészség)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Horváth-Hegyí Olivér; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Szávay László; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (szuplikáció) Lackner Eszter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél II. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél II. Marschalkó Gyula; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Gémes István; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Gémes István; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Farkas Sándor; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél II. Zólyomi Mátás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Magassy Sándorné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

„Tudja meg ezt a jövő nemzedék...”

Szeretetvendégség és könyvbemutató Szeptetneken

A falu – madártávlatból

Dél-Zalában, Nagykanizsától csupán öt kilométerre található egy sokat megért, takaros település, Szeptetnek. A 7-es főúton Nagykanizsa és Letenye között utazó szemé verőfényes napokon nem kerülheti el a délre, mindössze néhány kilométerre elé táruló gyönyörű látványt, amelyet a dombon elterülő község és két, tiszteletet parancsoló templomtornya nyújt.

Az úti cél

Böjt első vasárnapjának délutánján nem látszott a falu. A helység táblájáról sem ismerhette fel a járókelő, hogy hol jár. A kis Opel, amelyet Deme Dávid evangélikus lelkész vezetett, dacolt az elemekkel, utat tört magának a hóval fedett, hóvihartól lát-hatatlaná vált úton, és szerencsésen célhoz ért a szeptetneki ódon evangélikus templom és az új gyülekezeti ház előtt. Nem először járt aznap ott. Reggel 9 órakor már elvitte „gazdáját”, hogy istentiszteletet tartson a kis nyájnak, s továbbvitte Nagykanizsára is, majd – hogy Deme Dávid az ugyancsak lelkész-ként szolgáló feleségének, Smidéliusz Katalinnak is segítség – Sandra, Patra, végül Zalaszentjakabra. Most szeretetvendégsége és könyvbemutatóra hozta utasait.

A kocsi érkezésekor már tele volt a gyülekezeti ház imaterme. Közel nyolcvan jöttek el az ítéletidőben azért, hogy emlékezzenek az elmúlt időkre, a kétszázötven évvel ezelőtt ide érkezett ősökre, hitvalló elődökre vagy arra, ami fáj, de mégis a múltjuk része. Az evangélikusok mellett jelen voltak más felekezetű falubeliek is: rokonok, ismerősök, a falu vezetői.

Az esemény

A közös éneklést és Deme Dávid rövid igehirdetését követően került sor A Somogy-Zalai Egyházmegye és gyülekezeteinek története című könyv bemutatására, amelynek – másfél év elteltével – immár a második kiadását vehetik a kezükbe az olvasók.

E könyvbemutató különlegessége abban állt, hogy a kötet szerzőjeként e sorok írója ott beszélhetett az egyházmegyéről és a szeptetneki gyülekezet történetéről, ahol keresztelték, ahol konfirmálták, ahol gyermekkorát töltötte, s ahol minden zezugot ismer. Ott, ahol a temető hantjai alatt apai őseinek hamvai porladnak, a keresztteken olvasható nevek ismerős, felejthetetlen arcokat idéznek fel emlékezetében, és ott, ahol még néhány gyerekkori barátja is ráköszönhet.

Saját hazájában senki sem lehet próféta

A történetírás felelősség. Az igazság Janus-arcú, de a tények tények. Ezért – rendhagyó módon – videofilmel kezdődött és fejeződött be a rendhagyó könyvbemutató. A felvételek a kutató-, gyűjtőmunka során készültek; Főnyad Pál (†2000) egykori nagykanizsai lelkész és Tihanyi János (†2003) hajdani szeptetneki lelkész visszaemlékezéseit tárták a résztvevők elé. Jó volt általuk is megerősítve látni és hallani a könyvben leírtakat, de még jobb volt érezni azt, hogy Szeptetneken és környékén voltak olyan pásztorok, akik nem tévelyedtek el, és nem hagyták eltévelyedni a rájuk bízott nyájat sem.

A régmúlt

Szeptetnek több ezer év óta lakott település. I. István királyunk idejében templomos hely volt. A 14. században Egerszeget adta érte cserébe a Kanizsai család. Így lett később (házasság révén) Nádasdy Tamás nádorispánnak, a reformáció nagy pártfogójának és feleségének, Kanizsai Orsolyának – a 16. század egyik legműveltebb asszonyának, a reformáció és a magyar nyelv terjesztőjének – a birtoka. Valószínű, hogy már akkor létesült itt is evangélikus gyülekezet, de erről konkrét adataink nincsenek.

A gyökerek

A falu a török pusztítás után (1690) újraéledt magyar és horvát nemzetiségű római katolikus betelepülőkkel és visszatelepülőkkel. Az 1700-as évek közepén Vas megye nyugati részéről (ma Ausztria Burgenland nevű tartomány), Némethidegkút, Drumoly és más községekből német ajkú és nagyobb részben ágostai hitvallású evangélikus telepesek érkeztek Batthyány Lajos nádor, az új tulajdonos hívására. Velük kezdődik a ma ott élő evangélikusok története.

Erős hittel a megmaradásért

Érkezésük idején III. Károly rendelete, az 1731-ben kiadott Carolina Resolutio volt hatályban, amely a protestánsok esetében különbséget tett nyilvános és magán-vallásgyakorlat között: az előbbi az artikuláris helyekre korlátozta, a magán-vallásgyakorlatot azonban az egész országban megengedte. A szeptetneki evangélikusok ezért csak a családban őrizhették hitük paraszát, vagy a hozzájuk legközelebb (25 kilométerre) fekvő Surdon vehettek részt nyilvános istentiszteleten.

Erősödés hitben, gyarapodás anyagiakban

Változást II. József 1781-ben kiadott türelmi rendelete hozott. A kis közösség 1795-ben fából imaházat és iskolát épített. 1796-ban Surd leányegyháza lett. 1814-ben már 317-en voltak, kilenc-cel többen, mint az anyagyülekezetben! 1817 és 1822 között téglából új és nagyobb imaházat, új iskolát és tanítólatot építettek. 1820-tól vezetik anyakönyveit. Ekkor már 348-an voltak. 1825-ben anyagyülekezetté alakultak. Neroldi János szemé-

lyében meghívták első lelkészüket, akit hamarosan Pongrácz Ferenc követett.

Az elfelejtett irodalmár

Kardos Keresztelő János 1830 és 1835 között munkálkodott a német nyelvű szeptetneki gyülekezetben. Az ő szolgálata idején építettek tornyot az imaház elé. Méltán lehetnének ezért büszkék rá a mai szeptetniek, és azért is, mert – Bálint Bélát idézve – „a 19. században lépett fel a vend irodalom legkiemelkedőbb alakja, Kardos János (...) szeptetneki, majd őrihódosi lelkész. Magyar volt, magyarul tanult..., magyar szívvvel dolgozott annyit, hogy benne tiszteljük a legtermékenyebb vend író, aki mindenféle könyvekkel megajándékozta a vend népet.”

Gyülekezetépítő lelkészek

Az öt követő Bertl Károly (1835–1855) és Weber Sámuel (1856–1909) működése alatt tovább erősödött a gyülekezet. Weber lelkéssel több család érkezett Locsmándról. Ez ellensúlyozta a Szlavóniába továbbtelepülőök hiányát. A gyülekezet lélekszáma a századfordulóra elérte a 810-et. Szeptetnek anyáskodása mellett vált Nagykanizsa fiók- (1845), leány- (1856), majd anyagyülekezetté 1900-ban.

Varga Imrere (1909–1910) „rendkívüli hatású szónokként” emlékeznek. Igehirdetése alatt – amelyeken katolikusok is szép számmal részt vettek – olyannyira tömve volt a templom, hogy félő volt, leszakad a karzat, ezért vasoszlopokkal alátámasztották. Varga Imre nevéhez fűződik a magyarosítás.

„A lejtőn lefelé”

A cím nem önkényes. Tihanyi Jánostól ered, aki a gyülekezet 1911 és 1942 közötti időszakát jellemezte így.

Seregély István a lelkész. Világi pap. „A helybeli takarékpénztár, Polgári Olvasóköri, Községi Ifjúsági Egyesület, Hangya fogyasztási szövetkezet elnöke.” Sokat tett a faluért: meghonosította a fejlett gyümölcskultúrát, a méhészetet és virágkertészetet. Kezdetben magyarosított, majd a Volksbund hatása alá került. Lelkészként eltorzult hitvallási nézeteket vallott, amelynek következtében meg kellett válnia hivatalától. Működése nem volt hatástalan. 1944-ben a hívek egy része elhagyta az országot, másokat 1945-ben internáltak.

A gyülekezet lélekszáma huszonöt év alatt egyharmadára apadt. 1923-ban 564-en voltak. A püspöklátogatási jegyzőkönyvben ez olvasható: „Püspök Úr Óméltósága a felekezeti jóviszonyról örömmel értesül, az egy gyermekrendszer pusztító hatását nagy elszomorodással látja, és ezen Isten ellen való vétektől óva inti a híveket. Sírásója lesz a saját boldogságának és sírásója lesz nemzetének az, aki az egyke mellett megmarad. Kérve kéri Őket, hogy hagyjanak fel a nemzetpusztítással.” Az intelem nem talált meghallgatásra. 1940-ben már az ötszázat sem érte el a szeptetneki evangélikusok száma.

Az utolsó hatvan év

Az apadás folytatódott. A háború katona- és polgári áldozatai, a deportálások, a disszidálások, az önkény legváltozatosabb módszerei, az ateista ideológia és az új megélhetési formák keresése mind-mind fokozták azt a folyamatot, amely a múlt század első felében elkezdődött.

Tihanyi János (1942–1951), Weiler Henrik (1951–1957), Varga Árpád (1958–1991) és Horváth Ferenc (1991–1996) még egy önálló, de egyre fogyó anyagyülekezetben őrizték a hit paraszát. 1996-tól Szeptetnek egykori filiájának, Nagykanizsának a társegyháza lett, és azóta Deme Dávid – a társegyház lelkésze – Nagykanizsáról átjárva hirdeti az ígét vasárnapról vasárnapra azért, „hogy Istenbe vessék bizalmukat; ne felejtsek el Isten nagy tetteit, és tart-sák meg parancsolatait” (Zsolt 78,7).

■ DR. JÁNI JÁNOS

Szigetet hulladékból?!

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

▶ **Hazánkban évente ötmillió tonna háztartási hulladék keletkezik. Ez azt jelenti, hogy mindannyiunkra ötszáz kilogramm szemét jut egy évben. Ezzel a mennyiséggel megelőzzük Olaszországot, Németországot és Japánt is. Ha beleszámoljuk még a különféle termelési ágazatok hulladékait is, akkor száz-húszmillió tonna fölött van az a szemétmennyiség, melynek elhelyezéséről, ártalmatlanításáról minden évben gondoskodni kell.**

Amennyire riasztóak, sajnos annyira igazak is ezek a számok! Nem alap nélküliek tehát azok az előrejelzések, melyek a közeljövőben településeink fölé magasodó szeméthegeket festenek elénk. Egyre nagyobb gondot jelent a megtelt lerakók helyett újakat találni, hiszen bár szemetet mindenki termel, mégsem szeretne senki egy hulladéklerakó közvetlen szomszédságában lakni.

A világ kezd ráeszmélni a hulladékhasznosítás fontosságára. Mi persze még nem – miközben kis hazánkban esztelen döntések következtében az eddig betétdíjas termékek egyre inkább fogynak. Így például tavaly decembertől a pezsgőstüvegek is a kukákba vagy jobb esetben a szelektív hulladékgyűjtő edényekbe kerülnek. Tőlünk távolabb eközben a hulladékok felhasználásának újabb és újabb módjai jelennek meg. Egy meglepő hasznosítási lehetőségről tavaly a média is beszámolt.

Szingapúrban, úgy tűnik, megfejtették a titkot: nincs hulladék, csak rossz helyre került használt anyag, hiszen nemcsak az elhasznált és feleslegessé vált hulladékot gyűjtik sikeresen, hanem mindebből még turisztikai látványosságot is varázsolnak.

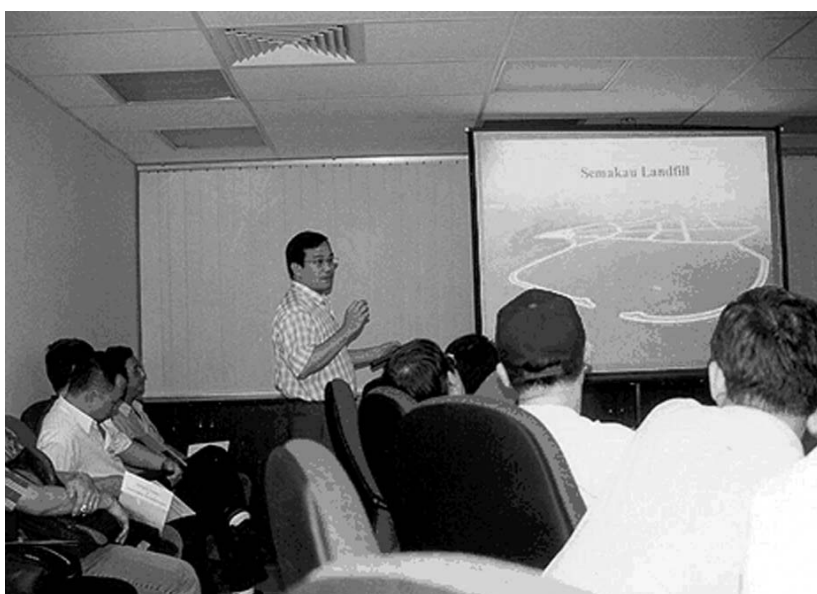
Fenséges gém csapkod szárnyával egy betonáton ülve, színes tengeri csillagok, apró rákok díszítik a fővenyt, a partközépszen korallzátony növekszik, miközben buldózerék és dömperek dolgoznak fülsértő zúgással. *Semaku* a szingapúri kormány tervei szerint hamarosan az első olyan sziget lesz a világon, amely Szingapúr szemetéből épül fel. Az ide látogatókat a hulladék bűzén és a sós tengerillaton kívül hamarosan egy egyedülálló ökoturisztikai központ is várja majd a helyi döntéshozók elképze-

lése szerint, ahogy arról az egyik helyi környezetvédelmi internetes honlap beszámol.

Minden látszat ellenére ezen a területen virágzik a természet. A 350 hektáros part menti terület alig húszpercnyi hajóútra van a szárazföldtől, melynek gazdasági fejlődése és gyors modernizációja tetemes mennyiségű szemetet termel. Semaku 63 millió köbméter hulladékot képes elnyelni, ami megoldja Szingapúr szemétgondját egészen 2045-ig. A területre folyamatosan érkeznek a hulladék-

lenül sokszínű. Olyan élőlények is vannak itt, amelyeket Szingapúrban máshol nem találunk meg.

A ragadozó állatok megjelenésétől nem kell tartani, véli a szemétkerakó vezetője, ugyanis a hulladék 80 százaléka szerves anyag, amely valószínűleg nem vonz semmilyen, a tengeri élővilágra veszélyes állatot. Hogy biztosítsák a terület levegőjének tisztaságát, a szemétkerakó alkalmazottai termótalajjal takarják be a hulladékot, miután elsimították és összetömörítették. A terület tápanyaggazdagságát az is bizonyítja, hogy két mangroveerdőt telepítettek vissza a part mentén; a cserjék komplex biológiai közösségeknek nyújtanak lakóhelyet és táplálékforrást. Ezeket a vizes, iszapos talajon élő, érzékeny növényeket arra is használják a kutatók, hogy azonnal jelezzék, ha szennyeződés kerül a telepről a tengervízbe.

Bemutatófilm vetítése Semaku szigetéről az érdeklődőknek

kal, építési törmelékkel, égésmaradékokkal megrakott uszályok, amelyekről naponta két tonna hulladékot kotornak át a markológépek a lerakóba. De a mérnököknek, kutatóknak és környezetvédelmi szakembereknek köszönhetően ezen a tájon a flóra és a fauna meglepően változatos; például madárból 55 félért számoltak meg. A tengerben óriási összefüggő, különleges hínár- és moszatmezőkre bukkantak, a tőkehalak pedig kifejezetten jól érzik magukat a part mentén, sőt rendszeres látogatók a cápak is. Semaku tengeri élővilága hihet-

A helyi környezetvédelmi tárca az idén júliusban kívánja megnyitni a látogatóközpontot. Addig azonban különleges engedéllyel lehet csak belépni a körülbelül 370 millió USA-dollárból felépített hulladéklerakóba. Ennek ellenére számos szakmai weboldalon gyűjtik a jelentkezőket, akik Semakuban kívánják kutatni a biodiverzitást, a mangrovetelepek élővilágát vagy a változatos tengeri, illetve madárvilágot.

A *Kossuth rádió Kék bolygó című műsora* alapján összeállította:
■ BENKOVICS SÁNDOR

FOTO: BOTTÁ DÉNES

A Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában nyitotta meg tavaszi előadásainak sorát a Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozata. A hétfő esti együttléten *Lackner Pál* evangélikus táborigazgató (balra) a reformátor bűnbánattal kapcsolatos gondolatait elemezte.

BÉRES Az egészséges emberért

A szíve választotta

Először huszonöt évvel ezelőtt figyeltek fel arra, hogy a grönlandi és az alaszakai eskimók között, ahol a hal- és a halolajfogyasztás igen nagy mértékű, a szív- és keringési betegségek előfordulása rendkívül alacsony. Kiderült, hogy a tengerek közelében élő lakosság elsősorban omega-3 zsírsavakban gazdag élelmiszereket — leginkább halat — fogyaszt, míg a szárazföldön élők táplálékában ez a zsírsav csak igen kis mennyiségben fordul elő.

Az omega-3 zsírsavak esszenciális (vagyis életfontosságú), többszörösen telítetlen zsírsavak. Szervezetünk nem tudja előállítani őket, ezért csak a megfelelő táplálkozással juthatunk hozzájuk. Elsősorban a halakban fordulnak elő, például a lazacban, a makrélában és a szardíniában. Sokkal ritkábban, de megtalálhatók még a növényi eredetű olajokban és a kemény héjú gyümölcsökben is. A magyar lakosság azonban a szükséges omega-3 zsírsav bevitelének csak 0,5%-át fedezi. Ahhoz, hogy megfelelő mennyiségű omega-3 zsírsavhoz juttassuk szervezetünket, legalább heti három-négy alkalommal kellene tengeri halat fogyasztanunk. Azonban itthon az emberek táplálkozási szokásai még nem épültek be a rendszeres halfogyasztás, többnyire csak ünnepek — például karácsony —

alkalmával kerül az asztalra halétel. Ez a probléma szerencsére ma már megoldható, mert lehetőség van arra, hogy a szervezetünk számára szükséges mennyiségű omega-3 zsírsavat étrend-kiegészítővel pótoljuk.

A **Béres Egészségtár Omega-3** lágyzselatin kapszula olyan étrend-kiegészítő készítmény, mely magas koncentrációban tartalmaz telítetlen zsírsavakat (EPA+DHA). A megfelelő omega-3-bevitelre fokozottabban oda kell figyelniük a szív- és érrendszeri betegségekben szenvedőknek, azoknak, akiknek magas a koleszterinszintjük, az erős dohányosoknak, a mozgásszegény életmódot folytatóknak, a fokozott stressznek kitett egyéneknek, illetve a negyven év fölötti férfiaknak és nőknek. A **Béres Egészségtár Omega-3** lágyzselatin kapszula alkalmazása azon esetekben javasolt, amikor étrendünk nem a megfelelő mennyiségben tartalmaz olyan omega-3-ban gazdag ételeket, mint például a tengeri hal.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy azoknak, akinek nincsen a fentiekhez hasonló panaszuk, nem kell odafigyelniük a megfelelő mennyiségű omega-3 zsírsav bevitelre. Hiszen mindannyian nagyon jól tudjuk, hogy a legfontosabb a megelőzés!

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

A ma embere és egy másik világ

Szándékosan nem *másvilágot* írok, mert azt gondolhatná a kedves olvasó, hogy a halálunk utáni világról szólok. Nem! A ma emberéről beszélek, aki a nyugtalan éjszakája után reggel, amikor a várható időjárásról kíván értesülni – bár manapság még ez is idegesítő lehet a környezeti ártalmak felsorolása miatt –, csupa rosszat hall. Én a média idegfeszítő híreire gondolok. Semmi jó nem hangzik el: ember ember ellen harcol a csatamezőn gyilkos fegyverekkel, a városban robbantással; a tanácstermekben milliárdokról, gyilkos pénzkötegekről folyik olykor szívbénulásig folyó küzdelem...

Nincs nyugalom a világban, ezen a világon. Pedig a ma emberének a nyugalmas békére lenne szüksége ahhoz, hogy elérje az öregkort, a „békés nyugdíjas éveket”. Én is így életem, és végre megtaláltam a békét, a nyugalmat, a szeretet légkörét és valóságát. Ez az út valamennyi evangélikus testvérem előtt nyitva áll, csak legalább egyszer megtapasztalnia a másik világ békés boldogságát, azt a békét, amelyet a mi Urunk Jézus hagyott ránk!

Béke veletek! Ez az a nagyon régi béke, amelyet az elektronika száguldó világában számunkra az örök és változatlan Biblia közvetít. Egészen pontosan a bibliaóra, amikor nemcsak a lelkész prédikál, hanem mi valamennyien, akik részt veszünk egy ilyen alkalmon, kérdezzük és beszélünk. A nyugalom és a béke órája ez, olyan gyógyszer, amely nemcsak a lelkünket, hanem a lélek békéje által a testünket is gyógyítja.

Testvéreim! Jöjjetek el sokan, mindenki, aki csak teheti, hogy ne csak tízen-tizenöten legyünk a bibliaórákon, hanem százan vagy még többen! Nyugalmat, békét, boldogságot kaptok azért a kis fáradságért, amelyet otthonotoktól az ide vezető út jelent. Béke veletek!

DR. KELEMEN LÁSZLÓ (Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthon)

Napfogyatkozás Józsué korában és napjainkban

▶ **Józsué könyvében olvashatjuk (10,12–13) az emberiség egyik legkorábbi napfogyatkozás-leírását. Ennek pontos időpontját – részben a szintén említett holdfogyatkozás segítségével – Ponorí Thewrewk Aurél csillagászatörténész, a bibliai események csillagászati és természetudományos vonatkozásainak elismert kutatója Krisztus előtt 1222-re datálta a kronológia módszertanával.**

Napfogyatkozás természetesen nem csak az ószövetségi időkben fordult elő. A 2006. március 29-i fogyatkozás sávja a délelőtti órákban egy folyamatosan változó, átlagosan 200 kilométer széles sávként Afrikán halad át, érinti a földrész északi országait, Líbiát és Egyiptomot, átszeli a Földközi-tengert, majd Törökország területén jár a legközelebb Magyarországhoz. Ezt követően a Fekete-tengeren túl ér Európa keleti felére, majd folytatja útját Ázsia irányába. Ezekben a területeken és ezekben az országokban a jelenség teljes napfogyatkozásként látszik – a Föld-Hold-Nap rendszer egy vonalba kerül, a Hold eltakarja előlünk a pontosan négyszázszor nagyobb, de éppen négyszázszor távolabb levő Nap fényes korongját, és a Hold árnyéka végigsöpör Földünk felszínén.

Jóval nagyobb területéről (így Magyarországról is) részleges napfogyatkozásként látszik e csodálatos természeti jelenség az emlékezetes 1999. augusztus 11-i teljes és a 2005. október 3-i részleges fogyatkozások után.

Hazánkban a Hold 11 óra 42 perckor harap bele a Nap felszínébe. A maximális, 60%-os fázis 12 óra 51 perckor következik be. Ezt követően Földünk hűsége kísérője szép lassan elvonul életet adó csillagunk elől, és a részleges napfogyatkozás 13 óra 58 perckor véget ér. Az időpontok Budapestre vonatkoznak, de néhány perces eltéréssel az egész ország területén használhatóak.

Az elmúlt esztendő fogvatkozásaihoz, illetve a Merkúr és a Vénusz bolygók Nap előtti átvonulásához hasonlóan most is felhívjuk a jelenséget megfigyelni szándékozókat figyelmét arra, hogy a közvetlen Napba tekintés azonnali vakságot okozhat.

Úgyszintén súlyos és maradandó szemkárosodás a következménye a látáhatatlan káros sugarak kiszűrésére alkalmatlan napszemüveg, kormozott üveg, tülexponált film, CD- és flopilemez használatának.

FOTO: MENYES GYULA

A 2005. október 3-ai részleges napfogyatkozás

Gond nélkül megfigyelhető viszont a jelenség az erre a célra készült, speciális napszűrő fóliával ellátott, úgynevezett napfogyatkozás-néző szemüvegek, a legalább 14-es fokozatú hegesztőszemüvegek, illetve a gyári védőfóliával felszerelt csillagászati távcsövek használatával.

Mivel Európából legközelebb csak 2026-ban figyelhető meg ismét teljes napfogyatkozás, az esemény kapcsán számos magyar szak- és amatőr csillagász indul útnak – elsősorban Törökország irányába. Emellett a részleges fogyatkozás demonstrálására az ország számos pontján szerveznek távcsöves bemutatókat a Magyar Csillagászati Egyesület megfigyelőcsoportjai, a különböző hazai csillagvizsgálók és csillagászati szervezetek.

A pontos helyszínekről és időpontokról, valamint a jelenséggel kapcsolatos bővebb információkról a www.mcsz.hu és a hitek.csillagaszat.hu internetes címen tájékozódhatnak az érdeklődő olvasók.

■ REZSABEK NÁNDOR

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

„Darálós hernyós”

Hozzávalók: 75 dkg liszt, 15 dkg zsír, 25 dkg porcukor, 1 csomag sütőpor, 1 csomag vanília-cukor, 4 egész tojás, 1 késhegynyi szódabikarbóna.

A hozzávalókat összegyűrjük és egy napig állni hagyjuk. Másnap a húsdarálóra rászereljük a tészta készítő darálós formát (konyhai felszereléseket árusító üzletekben kapható), majd a tésztát ledaráljuk körülbelül 10 centiméteres darabokra. Gyenge tűzön halványra sütjük.

FOTO: BODA ZSUZSA

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Zenés áhítatot tartunk a pestszentlőrinci templomban (XVIII. ker., Kossuth tér 3.) március 26-án 18 órai kezdettel. A megújult orgonát Gálos Miklós faszórántor szólaltatja meg, ígét hirdet Kiss László református lelkész. A belépés díjtalan, adományokat a szemeretelepi református templom építésének támogatására elfogadjuk.

Az Ordass Lajos Baráti Kör március 30-án, csütörtökön 17 órakor tartja legközelebbi összejövetelét a kelenföldi gyülekezeti teremben (Budapest XI., Bocskai út 10). Kovács László lelkész áhítata után Kiss Réka történész-kutató tart előadást Az Állami Egyháziügyi Hivatal '56 októberé előtt és után címen. A baráti kör szeretettel vár minden érdeklődőt.

Gyökereink – Nemzetiségi irányzatok az evangélikus egyházban címmel szeretetvendégséget tartunk április 1-jén 17.30-tól a kelenföldi gyülekezet tanácstermében (Budapest XI., Bocskai út 10.). Ezen az estén a szlovák nemzetiségi-kegyességi irányzatot szeretnénk bemutatni. Vendég előadóink: dr. Korányi András, az EHE adjunktusa, ifj. Harmati Béla művészettörténész és Kuttye Pál evangélikus lelkész.

Szeretettel értesítünk mindenkit, hogy április 2-án, vasárnap 11 órakor Bence Imre esperes a budavári evangélikus gyülekezet lelkészi szolgálatába iktatja dr. Fabiny Tamást. Ebből az alkalomból mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

HIRDETÉS

Ezen a héten a következő gyülekezetekért imádkozunk: Kiskőrös (vasárnap), Csabacsüd (hétfő), Nagyszénás-Gádos (kedd), Balassagyarmat (szerda), Komárom (csütörtök), Felpéc (péntek), Ajka (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imamozaalom

HIRDETÉS

Az Alberti Evangélikus Általános Iskola és az Alberti Evangélikus Egyházközség Óvodája gazdasági vezetői munkakörbe munkatársat keres mérlegképes könyvelői végzettséggel. Bérézés a Kjt. szerint. Jelentkezés az iskola címén (2730 Albertirsa, Pesti út 110.) Somogyi Veronika igazgatónál. Tel.: 53/370-448.

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG
Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás,
kedvező ár, hangzásra öntve!
Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák,
harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészellátás.
REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.
Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

Húsvéti akció 15% kedvezmény

Templomok, parókiák
egyházi épületek
részére

AQUAPOL

**SALÉTROMOS,
nedves házak szigetelése
bontás nélkül,**

20 év szavatossággal!

Felmérés az ország egész területén,
ISO 9001/2000 minősítéssel.

Tel.: 46/382-090, 70/333-1974

E-mail: info@aquapol.hu

Web: www.aquapol.hu

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnánk. Tel.: 1/340-8016.

Egyházi textilek műhelye, Győr. Lutherkabátok, barettek, stóliák, oltárterítők stb. készítése. Telefon: 20/947-6248, internet: www.raabmarkitextil.atw.hu.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Mert azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne. 2Kor 5,21 (Ézs 53,12; Jn 12,20–26; 2Kor 1,3–7; Zsolt 53) A mai vasárnapnak, böjt 4. vasárnapjának latin elnevezése így hangzik: *Laetare*. Azt jelenti: örvendezzetek, örüljétek! Valóban lehet okunk az öröme – böjtben is –, ha meglátjuk Krisztusban Isten Fiát. Az Úr őt sújtotta a nekünk járó büntetéssel, ő szenvedett helyettünk és értünk a golygótai kereszten, hogy nekünk életünk, örök életünk legyen. Az Isten előtt pedig az számít majd, hogy a hitünk vajon ezen az igazságon tájékozódik-e.

Hétfő

Testem és lelkem ujjongva kiált az élő Istenhez. Zsolt 84,3b (Lk 1,57–58; 5Móz 8,2–10; Jn 15,1–8) Soli Deo Gloria! Egyedül Istené a dicsőség! Isten mindenható és szent, cselekedetei igazak és igazságosak. Amikor valóban megismerem és hittel fogadom Isten dolgait, amikor hittel elfogadom, hogy Isten mit tett értem Krisztusban, akkor valóban megszűnik bennem a bizalmatlanság, az aggodalom és a félelem. Testem és lelkem ujjongva kiálthat az Úrhoz, mert ő nem feledkezett meg rólam.

Kedd

Mondatok egymásnak szoltárokat, dicséreteket és lelki énekeket; énekeljétek és mondatok dicséret szívetekben az Úrnak. Ef 5,19 (Zsolt 98,1a; Jób 9,14–23,32–35; Jn 15,9–17) Ha szívből jövő, eleven, üde énekszót hallunk, vagy ha mi magunk kezdünk áhítattal éneklésbe, bizonyára megtapasztaljuk, hogy a csüggedést erő, a félnépséget bátorság váltja fel. Isten velünk van, az ő gondviselése soha nem hagy el minket. Csalódás ért bennünket? Sebeket hordozunk? Kezdjük éneklésbe, és vigaszt, gyógyulást méríthetünk belőle.

Szerda

Az Úr letekin a mennyből az emberekre, hogy lássa, van-e köztük értelmes, aki keresi az Istent. Zsolt 14,2 (1Pt 2,1–2; Jn 15,9–17; Jn 15,18–25) Esténként, ha tiszta az égbolt, nagyon szeretem nézni a holdat. A telihold olyan nagy és közelinek tűnik. Azonban tudunk kell, hogy mi a holdnak mindig csak az egyik oldalát látjuk, a másikat sohasem. Sajnos sokan vannak így az élettel is. Csak az egyik oldalát ismerik: az Isten nélkülit, a Krisztus nélkülit. A szoltárszerint az értelmes ember azonban az, aki keresi az Istent, a „másik oldalra tekint”, s tudja, hogy lehet Istenre tekintve, Krisztusban bízva is élni.

Csütörtök

Az Úr ezt mondta Abrámnak: Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked! 1Móz 12,1 (Gal 3,9; 2Kor 4,11–18; Jn 15,26–16,4a) Abrámnak – engedelmességedre Isten parancsának – mindent el kellett hagynia: a földjét, a rokonságát, az atyja házat. Abrám mindent rábíz az Úrra, és indul Isten akarata szerint. A keresztény ember is Isten vezetésére áll, a bizottság pont az életében Isten ígérete, s nem csavarog vagy futkózik erre-arra ebben a világban, hanem vándorol, egyenest előre, az Isten által mutatott úton.

Péntek

Veled van az Úr, Izráel Királya: nem kell többé veszedelmtől félned. Zof 3,15b (Ef 6,14–15; Jn 10,17–26; Jn 16,4b–11) „Ha Istenhez gyöngye szódat emeled, teveled lesz akkor az Isten” – írta Ady Endre egyik versében. Keresztény hitünk drága kincse és tapasztalata, hogy velünk van az Isten. Nem egyedül, nem magányosan járjuk földi utunkat, hanem az Úr gondviselő szeretete kíséri bennünket. Értjen azonban bármilyen veszedelem, legyen mindig erőnk gyöngye szavunkat Istenhez emelni, mert ő meghallgatja.

Szombat

És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé. És a szent várost, az új Jeruzsálemet is láttam, amint alászáll a mennyből az Istentől. Jel 21,1–2 (Zsolt 48,9; Jn 14,15–21; Jn 16,12–15) A Jelenések könyvéből való ígék a jövőt ábrázolják. Az utolsó ítélet utáni időket. Ugyanakkor Isten ígéje figyelmeztet is bennünket életünknek és az eljövendő ítéletnek az összefüggéseire. Az új eget és új földet csak az láthatja majd meg, aki már itt a földön Istenben bízva él. Aki komolyan veszi azokat az ígék, amelyek a gyakorlati keresztény életéről szólnak: a bűnbocsánatról, a békességről és a szeretetről; és mindenekelőtt aki Krisztusban felismeri és hittel követi Megváltóját.

■ SZABADOS REGINA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 26-tól április 2-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.00 / m2 Örömhír Az evangélikus egyház műsora (ism.) (26')</p> <p>12.05 / Duna Tv Fabiny Tamás evangélikus püspök beiktatása Miskolcon (félévtől) (60')</p> <p>15.05 / Bartók rádió Beszélgetés az egyházzeneről Számszimbolika, számmisztika, 1. rész (55')</p> <p>15.10 / mtv Örömhír A református egyház műsora (26')</p> <p>21.33 / Bartók rádió Hajtottam ágát, szedtem virágát Válogatás a magyar népköltészet gyöngyszemeiből (12')</p>	<p>11.35 / Kossuth rádió Rádiószínház Egy önélet története. Gelléri Andor Endre regényének rádióváltozata, 4. rész (25')</p> <p>12.15 / PAX Ki is volt Luther Márton? (12')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház felőrája Adásunkban bemutatjuk dr. Fabiny Tamást, az Északi Egyházkerület új püspökét. Műsorunk emellett missziói percekkel és lelki útvalóval jelentkezik.</p> <p>15.00 / PAX Ébredés, 6. rész (ZMC – 31')</p> <p>18.30 / Viasat History Művészóriások Francisco Goya (30')</p>	<p>8.30 / Duna Tv Isten kezében Árvák apostola – Beszélgetés Regőczy Istvánnal (ism.) (26')</p> <p>11.40 / Bartók rádió Magyar daloskert (20')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház felőrája</p> <p>14.10 / Kossuth rádió Társalgó irodalomról, művészetekről Benne: Bartók Béla és Mórincz Zsigmond a Petőfi Irodalmi Múzeumban (50')</p> <p>23.05 / Duna Tv Mindentudás Egyeteme Kosztolányi György: Mit ígér, és mit tud már ma is a genetiká? (60')</p>	<p>5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Tamásy Tamásné evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>11.20 / Kossuth rádió Beszélni nehéz! (15')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Te benned bízunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. Bevezetés az iszlám világába, 1. rész (20')</p> <p>16.05 / mtv Templomi orgonák titkai 3. rész (15')</p> <p>16.30 / mtv Útmutató. A szeretet himnuszja. Szerk.: Nagy László (26')</p> <p>22.00 / Civil rádió Evangélikus felőrá Lackner Eszter vezetésével (30')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>6.00 / Hallmark Noé bárkája (amerikai film, 1999) 1. rész (80')</p> <p>8.30 / Duna Tv Fabiny Tamás evangélikus püspök beiktatása Miskolcon (ism.) (60')</p> <p>10.00 / Filmmúzeum Barátságos arcot kérek (magyar filmvígjáték, 1935) (72')</p> <p>15.00 / PAX Ébredés, 9. rész (magazinműsor) (ZMC – 31')</p> <p>20.00 / PAX (premier) Mit ér az ember, ha... édesanyja? Erdős Erika (35')</p> <p>21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme. Kosztolányi György: Mit ígér, és mit tud már ma is a genetiká? (60')</p> <p>23.04 / Kossuth rádió Szokolay Sándor 75 éves (56')</p>	<p>6.00 / Hallmark Noé bárkája (amerikai film, 1999) 2. rész (80')</p> <p>9.00 / Duna Tv A világörökség kincsei Tomar, Portugália legnagyobb kolostora (14')</p> <p>18.01 / Petőfi rádió A lélek hangjai Gospelek és spirituálék feketén, fehérén (59')</p> <p>19.00 / PAX (premier) A bennünk élő mítosz 3. rész: A világ (ismeretterjesztő sorozat) (60')</p> <p>20.49 / Bartók rádió „Ha képes vagy tiúrtöztetni magad...” Részlet John Donne egyik 17. századi prédikációjából (11')</p>	<p>11.05 / Petőfi rádió Jó karból, erős gyökérből A családról Jelenits István asztaltársaságában, IV/2. rész</p> <p>11.32 / Bartók rádió Szokolay Sándor műveiből (28')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében Bilincsek Krisztusért (26')</p> <p>13.30 / PAX Két gyülekezet, egy templom A farkasréti evangélikus-református templom építésének története (dokumentumfilm) (22')</p> <p>20.00 / PAX (premier) Állam és egyház II. rész (40')</p> <p>21.00 / m2 Tájkép csata után (lengyel film, 1970) (105')</p>	<p>10.30 / m2 Útmutató A szeretet himnuszja. Szerk.: Nagy László (ism.) (26')</p> <p>11.05 / mtv és m2 Péter bácsi nagy utazása Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes 37 évét töltött Japánban, és terjesztette a kereszténységet... (55')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (30')</p> <p>15.40 / mtv Magyar első. Az első magyar cserkészek (20')</p> <p>16.45 / PAX II. János Pál pápa személye és jelentősége (16')</p> <p>20.00 / Duna Tv Bizalom (magyar játékfilm, 1979) (101')</p>

mtv

Püspökiktatás közvetítése a Magyar Televízióban

Március 25-én, szombaton 11 órai kezdettel a Magyar Televízió mindkét csatornája közvetíti Miskolcra az Északi Egyházkerület megválasztott püspökének, dr. Fabiny Tamásnak az iktatását.

Következő számunkban:

Beszámoló a püspökiktatásról

Evangélikus Élet
A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
Évlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sander.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hifo@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghegyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.